

NOWY DZIENNIK

Adres redakcji i administracji: Kraków, ul. Orzechowej 7
 Telefon Nr. 102-79, — Telefon redaktora naczelnego Nr. 136-89
 Konto czekowe PKO w Krakowie 408.634.
 Redakcja naczelna przyjmuje od godz. 12 do 1 w południe

Cena egz. 25 gr.

Wszelkie komunikaty należy wysyłać wprost do administracji.
 Reklamów redakcja nie bierze. Za literaturę, redakcja nie odpowiada.
 Ceny ogłoszeń i prenumeraty, wwidocznione na ostatniej stronie.

O zwartą Organizację Sjońską

Referat organizacyjny Berl'a Lockera na Kongresie

(:) Praga, 24. 8. ŻAT. Na wczorajszym wieczornym posiedzeniu Kongresu Berl' Locker wygłosił referat o zagadnieniach organizacyjnych i domagał się, aby Kongres zatwierdził znane uchwały Komitetu Wykonawczego w sprawie dyscypliny organizacyjnej i udzielił Egzekutywie szerokich pełnomocnictw, któreby pozwoliły jej położyć kres takiemu stanowi rzeczy, gdy przedstawiciel pewnego kierunku wyzyskuje swój udział w poufnych naradach wewnętrznych, aby później przeciwstawić się projektowanemu akcją. Locker wysuwa następujące dwa naczelne postulaty: **normalizacja walki wewnętrznej i oczyszczenie atmosfery moralnej.** Dopiero gdy zaniechana będzie niedopuszczalna kampania przeciwko funduszom narodowym,

gdy lojalna walka ześrodkuje się dookoła zagadnienia ideologicznego, wówczas ruch sjoński powita następny Kongres bardziej zwarty organizacyjnie i mocniejszy moralnie — zakończył swe wywody Locker.

Rewizjoniści biorą udział w pracach Kongresu

(:) Praga, 24. 8. ŻAT. Wczoraj wieczorem po wyborze prezydium odbyło się posiedzenie rewizjonistycznej frakcji, na którym uchwalono, by rewizjoniści pozostali na Kongresie, biorąc udział w jego obradach. Rewizjoniści nie przybyli na uroczyste posiedzenie ku czci Usyszki-
 —

Kongres uczcił 70-lecie Usyszki

Praga, 24. 8. ŻAT. Wczoraj późnym wieczorem odbyło się specjalne uroczyste posiedzenie Kongresu dla uczczenia jubileuszu 70-lecia Usyszki. Jubilat zasiada przy stole prezydjalnym, okolonym wspaniałymi kosztami kwiatów. Leo Motzkin wygłasza uroczyste przemówienie zaznaczając, że uczczenie Usyszki jest prawdziwym świętem dla Kongresu. Sokołów całuje się z jubilatem serdecznie, następnie zajmując miejsce na trybunie kongresowej i wygłasza uroczyste przemówienie. — Kongres uchwała jednomyślnie na wniosek

Sokołowa założyć w Palestynie nową kolonię pod nazwą Kfar Usyszkin. Prócz Sokołowa przemawiają: dr Mossinsohn, rabin Berlin, poseł Grynbaum i dr. Wiese. Wzruszony przemówieniami i złożonym mu hołdem zabrał głos jubilat, dziękując wszystkim, którzy wzięli udział w uroczystości ku jego czci. Wychowałem trzy pokolenia sjonistów — oświadczył Usyszkin — prowadziłem ich po drodze ciężkiej i nadludzkiej pracy rozbudowy Palestyny. Wierzę i jestem pełen ufności, że przyszłe pokolenie ujrzy salkowite wyzwolenie.

Wybór konwentu seniorów i komisji kongresowych

Praga, 24. 8. ŻAT. Na dzisiejszym przedpołudniowym posiedzeniu Kongres powołał do życia konwent seniorów, w którym zasiadają przedstawiciele wszystkich frakcji. Zadaniem konwentu jest utrzymanie kontaktu z wszystkimi frakcjami, gdyż w prezydium nie wszystkie frakcje są reprezentowane. Następnie Kongres wybrał cztery komisje: 1) Komisję polityczną, mającą na celu omawianie sytuacji na świecie i która ma też sprecyzować stanowisko ogólnosjońskie wobec projektowane-

go żydowskiego Kongresu Światowego. 2) Komisję dla spraw organizacji i propagandy, która omówi również sprawę reorganizacji Agencji Żydowskiej. 3) Komisję palestyńską, która rozważy cały kompleks zagadnienia palestyńskiego i 4) komisję dla spraw oświaty, kultury i wychowania.

(:) Praga, 24. 8. ŻAT. Wybór Komisji permanentnej został odroczony do jutra.

Czas skończyć z sympatjami włoskimi dla hitleryzmu

Niebezpieczeństwo hitlerowskie zagraża całej Europie

Paryż, 24. 8. PAT. Agencja Havasa donosi z Rzymu, że ukazała się tam sensacyjna praca

Giovanucce p. t. „Niemcy, Hitler i Włochy“. Zdaniem korespondenta agencji, jest to pierw-

Dziś w numerze:

(b): Ludzie zeszłego wieku...
 Nachum Sokołów: Obecna sytuacja Żydów na świecie (mowa na Kongresie)
 Nasza polityka palestyńska (Referat polityczny prof. Brodeckiego)
 (K): Wiązanka faktów z kraju hitlerowszczyzny
 R. Gełorsam: Igrzyska „Makkabi“ otwarte!
 (List z Pragi)
 L. Kahanowa: Planty krakowskie (feuilleton)

Referat o Keren Hajesod

(:) Praga, 24. 8. ŻAT. Na wczorajszym, wieczornym posiedzeniu Kongresu Leib Jaffe, dyrektor Keren Hajesod wygłosił referat o działalności tego funduszu i omówił wszystkie przeszkody, jakie ten fundusz miał do zwalczania, oraz perspektywy na przyszłość.

szere ostrzeżenie, wypowiedziane przez Włocha wobec niebezpieczeństwa, jakie grozi światu i Włochom ze strony Hitlera i jego wyznawców. Autor podkreśla m. in., że ruch hitlerowski przyczynił się bezsprzecznie do wybawienia Niemiec, które mogły się rozpaść pod naciskiem wewnętrznej anarchii, Stwierdzając, że jedność rasowa stanowi najważniejszy cel programu hitlerowskiego Giovanucce zwraca uwagę na niebezpieczeństwo, jakie ze strony hitlerowców zagraża nie tylko Czechosłowacji, Polsce, Francji i państwu sukcesyjnym byłej Austrii, ale również i Włochom. Analizując stosunek Rzymu do Berlina, autor przyznaje, że Włochy przyczyniły się częściowo do zwycięstwa Hitlera. Włochy dały Niemcom wszystko, nie otrzymawszy wzajemnie nic. Autor twierdzi, że faszyzm włoski mógł popierać hitlerowców w momencie zdobywania przez nich władzy, z chwilą jednak kiedy Hitler otrzymał tytuł kanclerza, wszystko się w Niemczech zmieniło i Włosi muszą dokonać gruntownej zmiany swych poglądów o trzeciej Rzeszy. Warto nadmienić, że autor książkę swą zdedykował Mussoliniemu.

Kadry pracy dla umocnienia niemieckiej na wschodzie

Berlin, 24. 8. PAT. Podczas otwarcia wystawy pod nazwą „Służba w kadrach pracy“ w Frankfurcie nad Odrą wygłosił przemówienie nadprezydent prowincji brandenburskiej Kube zaznaczając, że służba w kadrach pracy stanowi praktyczne przygotowanie do realizacji celu, aby wschodnie Niemcy umocnić przez pas o szerokości 200 do 300 km dobrze skolonizowaną ludnością chłopską.

Herriot na pokładzie „Cziczeryna“

Stambuł, 24. 8. PAT. Herriot, który zwiedził ruiny Troji, powrócił do Stambułu. W dniu dzisiejszym b. premier francuski na pokładzie parowca „Cziczeryna“ udaje się do Rosji Sowieckiej.

LISTY KONGRESOWE

Wybór prezydium

(Od naszego specjalnego wysłannika)

Habemus papam! Wśród ogromnego napięcia wybrano wreszcie prezydium Kongresu. Pozornie tylko formalność, w istocie jednak kwestja, która niezawodnie zadecyduje o Kongresie, a w dalszym ciągu o najbliższej kadencji pracy. Lewica, ufna w swą siłę liczebną, przybyła na Kongres z jasno określonym celem zupełnego zizolowania jeśli nie wyeliminowania rewizjonistów. Już pierwszy wniosek lewicy w Komitecie Akcyjnym o komisję śledczą wskazał linię, po której lewica będzie kroczyć. Drugim etapem okazała się sprawa prezydium kongresowego, do którego lewica za wszelką cenę nie chciała dopuścić rewizjonistów. Taktyka lewicy, spotkała się jednak z zasadniczym sprzeciwem ogólnych sjonistów. Jeśli Kongres ma być odzwierciedleniem wszystkich odcieni sjonistycznych, to oczywiście i układ sił w prezydium Kongresu ma odpowiadać ustosunkowaniu się stronictw na Kongresie. Tę negację od pierwszego Kongresu uświęconej już tradycji usiłował Związek Ogólnych Sjonistów zręcznie taktiką przynajmniej w części osłabić. Argumentacja była prosta: bez względu na postępowanie rewizjonistów zdolali oni skupić bardzo poważną ilość wyborców, a wybór prezydium nie przesądza wcale najbliższej przyszłości. Na posiedzeniach Związku Ogólnych Sjonistów przez cały dzień wczorajszy prowadzono co do kwestji tej namiętne debaty. Zupełne poddanie się woli lewicy mogłoby narazić cały przebieg Kongresu na niebezpieczeństwo rozbitcia, czemu delegaci rewizjonistyczni wcale niedwuznacznie dali wyraz. Z drugiej strony były głosy, które z całą stanowczością domagały się, by już przy sposobności pertraktacji o prezydium stworzono szeroką koalicję, któraby się stała silną większością na Kongresie i podstawą do stworzenia Egzekutywy. Większość wypowiedziała się jednak przeciw tak radykalnemu rozwiązaniu kwestji już na początku Kongresu i domagała się ograniczenia się do samego wyboru prezydium. Dniem i nocą dosłownie. Komisja wybrana przez Związek Ogólnych Sjonistów pod przewodnictwem Dra Schwarzharta, Goldberga i Dra Schmoraka prowadziła pertraktacje z wszystkimi ugrupowaniami aż wreszcie udało się zażegnać przesilenie. Członkowie prezydium mieli być kandydowani przez plenum i plenum miało przez kolejne głosowanie rozstrzygnąć.

Prezydent Sokółów, który od otwarcia Kongresu prowadził obrady, mierzył już ze zwyciężajnym uśmiechem salę obrad kongresowych, którą wypełniło szczerze oprócz delegatów co najmniej dwa tysiące gości ze wszystkich stron świata, gdy nagle przywódca Mizrahi Roth zażądał głosu do oświadczenia. Wybór prezydium — wywołał mówca — musi tak wypadć, by wszystkie ugrupowania miały swych zastępców. Wniosek ten wywołał sprzeciw partji robotniczej, która przez usta Remeza postawiła wniosek o przejście do porządku dziennego nad wnioskiem Mizrahi. Ogólni sjonisci, których postawa Mizrahi widocznie zaskoczyła, zażądali przerwy obrad, przyczem zapadła uchwała, by z zasadniczych względów głosować za wnioskiem Mizrahi. Za tym wnioskiem głosowała tedy Mizrahi, ogólni sjonisci i rewizjoniści, przeciw lewica. Wniosek o przejście do porządku dziennego przeszedł większością dwóch głosów lewicy. Wśród wykrzyków, oklasków, wywoływań i protestów odbyło się to imienne, wielce dla przyszłego układu sił na Kongresie, charakterystyczne głosowanie. Wybrany został — jak było do przewidzenia — kunsztmistrz najlepszy w prowadzeniu obrad Motzkin, którego znawstwo niezwykle zręcznie taktiką i energją.

Po raz pierwszy też w tej kadencji podczas

dzisiejszego wyboru prezydium sala kongresowa zmieniła się w prawdziwy parlament. Na skrajnej prawicy zajęli miejsca rewizjoniści z Zabotyńskim na czele. Z powodu wczorajsze go zakazu znikła obok niego gwardja „Betaru“ w brunatnych koszulach. Wśród delegatów rewizjonistycznych przeważa młodzież, szczególnie z Królestwa i Palestyny. Obok rewizjonistów miejsca zajęła Mizrahi, wśród których widzi się majestatyczne postaci ortodoksów w kapotach. W środkowych rzędach krzesel zajęli miejsca ogólni sjonisci, podczas gdy całą lewą stronę zajęli delegaci Pracującej Palestyny.

Z powodu ogromnych rozmiarów sali, przemowy są przenoszone przez megafony, tak, że słyszy się dokładnie na galerjach i balkonach gdzie tłoczy się formalnie publiczność, zalegająca między pauzami wielkie westybule i szeroką ulicę przed budynkiem kongresowym.

Tutaj wre życie już od samego ranka. Wszystkiemu nosi tu odznaki kongresowe, przyczem delegatów rozpoznaje się po specjalnie dla nich sporządzonych odznakach.

Kongres zapowiada się ciężki i — niestety — ociężały. Trudno ogromnie w kilku dniach o scharmonizowanie przeciwności, które przez przeciąg dwóch lat niepomiernie wzrosły i trudno jest o jednolitość psychiczną przeszło trzy stu reprezentantów wszelakich odcieni, przyczem decydować ma nader często nie mniema nie wybranego ile raczej marszruta wyborców

lub dyscyplina grupy.

Przytem Kongres ten stoi pod złą gwiazdą z braku takich umysłowości konstruktywnych jak Weizmann, Dr Tohn i nieodżałowany Arlosorow i w braku sjonistów niemieckich, weteranów idei sjonistycznej a przytem syntetycznych ideologów i parlamentarnych taktyków. Nowa generacja prze naprzód i opanować poczyna Kongres. Na trybunie kongresowej przesuwają się wprawdzie jeszcze czołowe, tradycyjne już osobistości z Kongresów poprzednich, kto jednak przysłuchuje się obradom komisyjnym poszczególnych grup, ten spostrzeżę tę gotującą się naturalną zmianę ról. Do czasu jednak, aż młode te siły na czoło wypłyną, chaos nieunikniony wyczera z całego przebiegu Kongresu.

(:) Przez dwa dni stanęła formalnie maszyneria kongresowa, bo wybór prezydium nie mógł dojść do skutku — dotychczas nawet komisji permanencyjnej nie wybrano, a jak wyglądać będzie przyszła egzekutywa — o tem dziś jeszcze nikt pojęcia mieć nie może. Jesteśmy ruchem nawskróś demokratycznym — każdy o wszystkim decyduje — niestety nie zawsze pod kątem widzenia całości. Kongres z miejsca jeszcze nie ruszył w chwili gdy to piszę — natomiast zagrały już górnio i chmurnie namiętności dziś podczas wyborów i niezawodnie namiętności rozpalone nieokreśloną agitacją, zaważą tym razem nad przebiegiem całego Kongresu. Karagodnym byłoby się ludzi! Nowe zaskórki rozpierają poczynają ramy naszej organizacji. Rzecz naszych wypróbowanych przywódców będzie, ramy tej organizacji zastosować do nowych wymogów czasu i do zmienionej z gruntu psychiki mas żydowskich...

Z. F. F.

Imponujący przebieg Igrzysk „Makkabi“

(:) Praga. 24. 8. (G) Dziś w południe rozpoczęły się na stadionie reprezentacyjnym zawody lekkoatletyczne. Zawody rozpoczęła wspaniała defilada, w której wzięło udział około tysiąca zawodników, reprezentujących 13 państw. Po przemówieniu mł. Pacanowskiego zawody zostały rozpoczęte. Już pierwsze konkurencje przyniosły rewelacyjne wyniki, wykazując wspaniałą formę poszczególnych zawodników. Szczególnie rewelacyjną była drużyna angielska. Anglicy startujący poraz pierwszy na zawodach Makkabi, wystąpili z szeregiem wspaniałych zawodników. Uwydatniło się to głównie w biegach krótkich. Polska odegrała bardzo poważną rolę w konkurencjach kobiecych, gdzie zawodniczki krakowskie uzyskują czołowe miejsca.

W dniu dzisiejszym uzyskano następujące wyniki:

Pchnięcie kulą: Weiss (Czechosłowacja) 12.61, Stiel (Polska) 11.12.

Przedbieg 100 metrów pań: Pierwszy przedbieg Freiwaldówna (Polska) 13.9, drugi Gottlie

bówna (Polska) 13.3. Glasnerówna (P) 13.6 Mintzer (Rumunia) 13.9.

W rzucie młotem zwyciężył Schecker (Czechy) 38.17, Majerczyk i Stiel z Polski zajęli czwarte i piąte miejsce.

Bieg 5 km. wygrał Reim (Anglia) 15.54 przed Franklem (Palestyna).

Po sześciu przedbiegach na 100 m rozegrano międzybiegi. Wyniki: Lewi (Czechosłowacja) 11 sek., 2) Wanderberg (Anglia) 11 sek., 3) Engel (Czechosłowacja) 11 sek.

Pchnięcia kulą pań: 1) Jakob (Anglia) 12.22 (sensacyjny wynik), 2) Schönmannówna (Polska) 10.10, 3) Bersonówna (Palestyna) i 4) Freiwaldówna (Polska).

Przedbiegi 400 m: 1) Górewicz (Finlandja) 52.6, 2) Deutsch (Austria) 52.5, 3) König (Austria) 52.4.

Mecz tenisowy Polska—Anglia zakończony został wynikiem 2:0 dla Polski. Jutro Polska gra z Anglią, w której barwach występuje Prem.

Prokurator cofa oskarżenie przeciw Minzowi o udział w spisku na życie Dra Arlosorowa

(:) Jerozolim. 24. 8. ŻAT. Przed sądem w Jaffie odbył się dalszy ciąg przesłuchania Stawskiego, Rosenblatta i Achimeira w związku z zabójstwem Arlosorowa. Odrazu na wstępie prokurator Szitrit złożył sensacyjne oświadczenie, że biorąc pod uwagę niektóre fakty i brak dowodów winy, prokuratura cofa swe oskarżenie przeciwko Jehudzie Minzowi, jako współwinnemu w dokonaniu zabójstwa na Arlosorowie. Minz wstaje z ławy oskarżonych, ściska dłoń Stawskiemu, Achimeirowi i Rosenblattowi i rozpromieniony opuszcza salę sądową. Minz jest Łódzianinem, liczy 17 lat.

Następnie prokurator przedkłada materiał oskarżycielski przeciwko Achimeirowi, który jest oskarżony o udział wraz ze Stawskim i Rosen-

blattem w spisku, który miał na celu zamordowanie Arlosorowa, oraz o to, że domagał współoskarżonym radą do zamordowania Arlosorowa.

Dr. Weizmann wrócił do Czechosłowacji

(:) Praga. 24. 8. ŻAT. Dr. Weizmann, który onegdaj wyjechał do Szwajcarii, powrócił już do Czechosłowacji i zamieszkał w pobliżu Pragi. Pobyt dra Weizmanna pozostaje prawdopodobnie w związku z rozwojem wypadków politycznych na Kongresie, które zbliżają się do stanowiska, zajętego przez dra Weizmanna.

Sjonistyczne rozwiązanie kwestji żydowskiej w Niemczech

Referat Dra Ruppina, wygłoszony na czwartkowym posiedzeniu Kongresu

(:) Praga, 24. 8. ŻAT. Po utworzeniu konwencji seniorów i komisji zabrał głos prez. Sokół, który wygłosił referat o sytuacji Żydów na świecie. (Referat prez. Sokółowa drukujemy wewnątrz numeru na str. 5—7. — Red.)

Mowa prez. Sokółowa, wygłoszona w języku żydowskim, wywarła bardzo silne wrażenie i wysłuchana została przez cały Kongres w skupieniu, przy wypełnionej po brzegi sali. Po Sokółowie zabrał głos dr. Artur Ruppin, który wygłosił referat p.t. „Sjonistyczne rozwiązanie kwestji żydowskiej w Niemczech“. Dr. Ruppin przemawia po niemiecku. Referent przybywa obecnie wprost z Niemiec, gdzie przez dłuższy czas studiował sytuację Żydów niemieckich i na podstawie swoich obserwacji i zebranych danych statystycznych opracował swoje poglądy na możliwość rozwiązania kwestji żydowskiej w Niemczech. Referat Ruppina był

WOŁANIEM S. O. S. DO ŚWIATA

o przyczynienie się do uratowania skazanego na zagładę żydostwa w Niemczech. W obecnej tragicznej chwili — oświadcza dr. Ruppin — Palestyna jest jedynym promieniem nadziei niemieckiego żydostwa, daremnie szukającego schronienia na świecie. Palestyna jest jedynym krajem, który nie zamknął swoich wrot dla prześladowanych Żydów niemieckich. Dr. Ruppin oblicza liczebność ludności żydowskiej w Niemczech na 450.000 i dochodzi do wniosku, że około połowa tej liczby stała się obiektywnie niepotrzebna i zmuszona będzie w ciągu 5—10 lat wyemigrować i szukać możliwości życiowych w innych krajach.

PALESTYNA BĘDZIE ZDOLNA DO ZAABSORBOWANIA 50 PROC. ŻYDÓW,

którzy zmuszeni będą opuścić Niemcy, jeżeli stworzone będą ku temu środki. Zdanem mowcy Ameryka prawdopodobnie złagodzi ograniczenia imigracyjne i umożliwi imigrację pewnej liczby Żydów niemieckich. Również i inne kraje przypuszczalnie zarówno europejskie, jak i zamorskie wprowadzą ułatwienia imigracyjne na skutek projektowanego apelu do Ligi Narodów. Należy przypuszczać — zaznacza Ruppin — że poza Palestyną znajdzie schronienie przynajmniej 50.000 Żydów. Ruppin wyraża nadzieję, że cały naród żydowski wspólnym wysiłkiem

NIETYLKO SŁOWAMI, LECZ WŁAŚNIE CZYNAMI

przyjdzie z pomocą niemieckiemu żydostwu w jego tragicznej sytuacji i że pod hasłem ratunku przeprowadzona będzie jednolita akcja pomocy. Nie znamy jeszcze — oświadcza mowca — całej grozy sytuacji żydowskiej w Niemczech. Po średnie konsekwencje gospodarcze polityki anty żydowskiej są znacznie fatalniejsze niż bezpośrednie. Dopiero po upływie szeregu miesięcy świat ujrzy cały ogrom klęski. Pewien odłam Żydów utrzymywać się będzie jeszcze przez pewien czas z rezerwy oszczędnościowych i przez wyprzedawanie majątków. Lecz

50 PROC. NIEMIECKIEGO ŻYDOSTWA JUŻ UTRACIŁO MOŻNOŚĆ BYTU

i skazanych jest w najbliższej przyszłości na całkowitą nędzę. Ten odłam Żydów niemieckich jest już o chlebienie żebraczym, względnie do tego stanu w szybkim tempie się zbliża. Jest jeszcze około 200.000 zrujnowanych pól Żydów, potomków małżeństw mieszanych. O te kategorie jednak dbać mają chrześcijańskie, katolickie i protestanckie gminy, które wzięły tych ludzi pod swą opiekę duchową. Przez podjęcie akcji przyjechała z pomocą odłamowi zrujnowanego żydostwa niemieckiego protestujemy temsamem przeciwko postępowaniu rządu niemieckiego, zmuszającego naród wielkiego skupienia do chwycenia się kija wędrownego. Lecz sa-

me protesty nie wystarczają. Nie wolno zamykać oczu na okoliczność, że nowe ustosunkowanie się do Żydów w Niemczech jest jedną z głównych zasad i integralną częścią programu rządu niemieckiego, prawie że dogmatem religijnym. Musi się przeciwko temu protestować, lecz najskuteczniejszy protest polega na czynie ratunkowym. Wyemigrowanie Żydów z Niemiec jest prawdopodobnie pożądane przez rząd niemiecki. Niemcy nie mogą być zainteresowane, aby kraj był obciążony masą setek tysięcy spauperyzowanych ludzi. Rząd nie będzie zatem przypuszczalnie czynił wstrętów zorganizowanej emigracji i częściowo

ZEZWOLIŁ UCHODZCOM NA ZABIERANIE SWOICH MAJATKÓW

Tu Ruppin komunikuje o układzie, który zawarł z rządem niemieckim, a o którym już wczoraj donieśliśmy.

W tym procesie — kontynuuje dalej mowca — nastąpi prawdopodobnie pewien podział w szeregach samych Żydów niemieckich. Jeden

O dalszą taktykę Kongresu w sprawie niemieckiej

Praga, 24. 8. ŻAT. Dzisiejszy dzień Kongresu poświęcono zagadnieniu niemieckiemu. Jednocześnie z odbywającym się plenarnym posiedzeniem odbywa się posiedzenie komisji dla spraw niemieckich, która wraz z prezydium Kongresu naradza się nad zagadnieniem Żydów niemieckich. Chodzi o to, czy ma być rozszerzona dyskusja nad tem zagadnieniem na plenum. Rewizjoniści zgłosili nagły wniosek o wszczęcie debaty nad kwestją niemiecką. — Zapoczątkować ją ma Żabotyński. Uchwały dotychczas nie powzięto.

Praga, 24. 8. ŻAT. Dziś wieczór Kongres kontynuować będzie posiedzenie, poświęcone kwestji niemieckiej i przegłosuje orzeczenie komisji dla zagadnienia niemieckiego. Zapowiada się zacięta walka między zwolennikami różnych koncepcji traktowania kwestji niemieckiej.

Szczegóły pertraktacji z rządem niemieckim

Praga, 24. 8. ŻAT. Dr Ruppin oświadczył, że układ z rządem niemieckim zawarty został za pośrednictwem Samuela Kohena z Tel-Awiwu.

W rozmowie z przedstawicielem ŻAT-nej

II Światowa Konferencja Żydowska zwołana do Genewy — 5 do 7 września

(:) Egzekutywa dla przygotowania Światowej Konferencji Żydowskiej wspólnie z Kongresem Amerykańsko-Żydowskim i Komitetem Delegacji Żydowskich zwołała do Genewy na 5 do 7 września br. Żydowską Konferencję Światową z następującym porządkiem dziennym:

Żydowski Kongres Światowy — ref. dr. Nathan Goldmann.

Konferencja czterech ministrów spraw zagranicznych w Rzymie?

Paryż, 24. 8. PAT. Korespondent „Le Matin“ informuje swój dziennik z Rzymu, że w tamtejszych kręgach politycznych przewidują

CZEK O LADA 70 groszy
RIVIERA PLUTOS 70 tabliczka.
aromatyczna i smaczna

odłam musi wcześniej, czy później wyemigrować, drugi natomiast, wiążący swój los na życie i śmierć z Niemcami, usiłować będzie ustabilizować swój byt gospodarczy na nowej bazie. Z tym odłamek będzie związane

ZAGADNIENIE PRZEWARSTWOWIENIA SKUPIENIA ŻYDOWSKIEGO W NIEMCZECH.

Mówca ilustruje swe wywody wyczerpującymi danymi statystycznymi m. in.: kompletnie zrujnowano około 8.000 lekarzy, 4.000 adwokatów, 3.000 lekarzy dentyków i techników dentystrycznych obok tysięcy Żydów w różnych zawodach wyzwoleńców.

Omawiając widoki osiedlenia Żydów niemieckich w Palestynie Ruppin oświadcza, że w chwili obecnej Palestyna może przyjąć

TYSIAC RODZIN NIEMIECKICH.

400 rodzin może być osiedlonych już obecnie. Koszta kolonizacji obliczone są na 400 do 600 funtów od rodziny. Kolonizacja powyżej tysiąca rodzin będzie możliwa pod warunkiem udostępnienia nowych obszarów uprawnej roli. Referat swój kończy dr. Ruppin apelem o podjęcie wszelkich możliwych wysiłków, celem stworzenia ostoju dla prześladowanych Żydów niemieckich.

przy Kongresie p. Kohen oświadczył, że rokowania z rządem niemieckim trwały przeszło 2 miesiące, zaś ministerstwo gospodarki Rzeszy zaakceptowało układ tuż przed Kongresem.

Berlin prostuje...

Berlin, 24. 8. — Z kół miarodajnych donoszą, że podana wczoraj przez niektóre dzienniki wiadomość, jakoby między rządem Rzeszy a pewnym towarzystwem zawarty został układ w sprawie transferu pieniędzy żydowskich do Palestyny, w formie podanej przez dzienniki nie jest ścisła. Pertraktacje w tej sprawie nie zostały bowiem jeszcze zakończone, a rezultat ich zostanie we właściwym czasie ogłoszony.

Berlin, 24. 8. ŻAT. Na mocy zarządzenia policji politycznej, uzasadnionego względami bezpieczeństwa publicznego, została zawieszona „Zentralverein-Zeitung“, organ Zentralvereinu.

DOKOŁA KONGRESU

Praga, 24. 8. (F) Jest prawdopodobnem, że lord Melchett przybędzie na Kongres.

Jak słychać, ma posłać dr. Rotenstreich wejść jako członek do przyszłej Egzekutywy.

Prześladowanie Żydów w Niemczech, jako problem międzynarodowy — ref. Leo Motzkin i dr. Emil Margulies.

Antysemityzm niemiecki — niebezpieczeństwem międzynarodowym — ref. dr. Stephen Wise.

Konferencja obradować będzie w Genewie, Salle Centrale, 10, Place de la Madeleine.

przyjazd ministrów spraw zagranicznych Anglii, Francji i Niemiec w celu odbycia konferencji z Mussolinim.

Udelikatnia naskórek
MYDŁO BEBE SZOFMANA

Z DNIA

Ludzie zeszłego wieku...

§ Na marginesie antyżydowskich wypadków w Częstochowie zamieszcza „Gazeta Warszawska“ (z 23 b. m.) artykuł wstępny p. t. „O prawo bytu“, w którym jaskrawo precyzuje swoje stanowisko — poraz tysięczny i pierwszy — wobec sprawy żydowskiej w Polsce. „Gazeta Warszawska“ pisze:

„Ludzie zeszłego wieku zajmują wobec tego zagadnienia (scil. współzawodnictwa gospodarczego) takie stanowisko: mieszkańcy tego kraju mają wszyscy równe prawa, trzeba więc wynik współzawodnictwa postawić grze sił gospodarczych. Ludzie współcześni, mający oczy otwarte na to, co się dzieje w świecie, zajmą inne stanowisko, to wiedzą: w Polsce mają większe prawo do życia rdzenni tej ziemi mieszkańcy, jeśli nie starczy na niej miejsca dla wszystkich, jeśli ktoś musi głodem przymierać, lub emigrować, to muszą to uczynić przedewszystkiem ci, co do tego kraju przywędrowali zzewnątrz.

Należy naprawdę podziwiać uporeczywą konsekwencję, z jaką endecja powtarza i w głowy swoich zwolenników włącza ten skończony absurd społeczno-gospodarczy. Z wywodów narodowo-demokratycznego organu wynikałoby, że na całym świecie panuje istny raj, a tylko w tej biednej Polsce, która liczy 10 procent Żydów, „nie starczy miejsca dla wszystkich“, tak, że „ktoś musi głodem przymierać, lub emigrować“. Gdyby z Polski jednego pięknego dnia „wywiej“ (jak się wyraża wieszcz bojkotowy, ks. Mateusz Jeź) wszyscy Żydzi, wówczas wedle powyższej teorii endeckiej znikłoby w Polsce bezrobocie, znikłaby nędza, znikłoby kryzys. Tylko magii drukowanego słowa odbierającej wszelki krytycyzm bezkrytycznemu lub mało krytycznemu czytelnikowi, zawdzięcza prasa endecka i w te jej absurdy wierzy pewna część społeczeństwa polskiego.

Drugim uniwersalnym konikiem endeckim jest podział obywateli polskich na gospodarzy i gości, na tubylców i imigrantów. „Jeśli ktoś musi głodem przymierać lub emigrować, to muszą to czynić przedewszystkiem ci, co do tego kraju przywędrowali z zewnątrz“. Jest to typowy... hitleryzm, tylko wstydliwie zamaskowany i nie chcący nazwać rzeczy po imieniu. Hitler mówi otwarcie i szczerze: „Obywatelem państwa może być tylko ten, kto jest pobratymcem (Volksgenosse). Pobratymcem może być tylko ten, kto jest niemieckiej krwi, bez względu na wyznanie. Żaden Żyd nie może być pobratymcem“. — Ze stanowiska prawnopństwowego jest to horrendum, ale jest to przynajmniej — jak powiedzieliśmy — wyraźne i szczerze. Endecja unika, narazie, tej szczerości bardzo skrupulatnie. Endecja bowiem walczy o praworządność w państwie i uszanowanie dla pisanej konstytucji...

Jest na świecie źle, nawet bardzo źle, ale mimo wszystko może jeszcze nie tak źle, jak sądzi endecja. Jeśli „ludźmi współczesnymi“ mają być Hitler i jego czworeda, a „ludźmi zeszłego wieku“ — reprezentanci demokracji zachodnich. — to wcale jeszcze niewiadomo, jak na te rzeczy patrzeć będą ludzie przyszłości i jak wyglądać będzie przyszłość. Czy endecja jest już tak pewna tego, że cały świat nieuchronnie pędzi w otchłań szowinistycznego barbarzyństwa i permanentnej wojny wszystkich przeciwko wszystkim?.. (b)

Z okazji zaręczyn p. Sabiny Margules z Jasia p. Juliuszem Reichem z Wiednia gratulują serdecznie

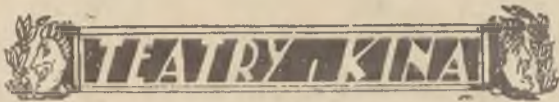
3457x

Sommerowie.

TEATR BAGATELA — Ostatnie występy sławnego artysty „żydowskiego Chevaliera“ — TEATR BAGATELA

PAULA BURSTEINA

z udziałem wybitnej **NADJI KARENI** i pierwszorzędnych sił teatrów warszawskich **A. ROTMANA** i **J. FISZERA**. — tonadło biorą udział: **Z. Gril, J. Grynszpan, P. Kerman, J. Reinglas, H. Melamed**
Dziś **PIĄTEK**, 26 bm. 8-30 wiecz. Jutro **SOBOTA** 26 bm. 4 pop. i 8-30 wiecz. **SPIEWAK ULICY** Komedja muz. w 3 aktach M. Szwarc'a. Muzyka Olszaneckiego. Kier. B. Marszałow. Bilety od 10 rano w kasie „Bagateli“. Impr. E. Friedes

„CZAS“ O WYSTĘPIE OPERETKI ŻYDOWSKIEJ W „BAGATELI“

(:) Wczorajszy „Czas“ zamieścił przychylną recenzję z premiery „Śpiewaka ulicy“ w wykonaniu operetki żydowskiej, występującej obecnie w „Bagateli“. M. in. „Czas“ pisze:

„Wartość przedstawienia leży... w grze aktorów. Wyidealizowany świat żydowski (nawet Hitler nabrał w nim znaczenia straszliwa dla niegrzecznych dzieci) zyskał w aktorach trupy operetkowej dobrych odtwórców. Na pierwszym miejscu należy postawić aktora scen amerykańsko-żydowskich p. Bursteina, który obdarzony miłym głosem i powierzchownością (a do tego doskonale tancerz) zabawiał doskonale w głównej roli publiczność. Zabawne typy charakterystyczne, jakby żywcem przeniesione z życia na scenę stworzył panj Melamed, pp. Reinglas i Kerman. — Publiczność bawiła się bardzo dobrze“.

UZUPEŁNIENIE NASZEJ RECENZJI

(:) Diabliki drukarski złośliwego splatał figla, wyrzucając z recenzji że „Śpiewaka ulicznego“ nazwisko aktora A. Rotmana, który pełną umiaru stworzył sylwetkę ojca. Naprawiamy teraz mimo wolną krzywdę, wyrządzoną świetnemu zresztą aktorowi.

— (:): „MARTA“ Z ADA SARI I MARJA JANOWSKA. Opera krakowska daje jutro w sobotę, operę romantyczno-komiczną Fr. Flotow'a „Marta“ z udziałem znakomitej primadonny Ady Sari oraz świetnej śpiewaczki Marji Janowskiej. Partnerami będą pp.: T. Szymonowicz, Mazanek, Mazurek, Kruszewski. Opracowanie muzyczne dyr. Bol. Waldek-Walewskiego, reżyserja Stef. Romanowskiego.

— (:): UROCZYSTA AKADEMJA W TEATRZE IM. J. SŁOWACKIEGO. Ku uczczeniu 400-nej rocznicy urodzin Króla Stefana Batorego, w związku z pobylem Pana Prezydenta R. P. Prof. Mościckiego oraz z gościnną w naszym mieście Reprezentantów Rządu i Narodu Węgierskiego, odbędzie się dnia 31 bm. Uroczysta Akademia w Teatrze im. J. Słowackiego.

Miejsca: łoża parterowe, łoża I-go, II-go piętra oraz fotel, dla władz i urzędów, związków i stowarzyszeń, na tę Uroczystą Akademię są rezerwowane do poniedziałku, 28 bm. w południe.

Bilety na balkon II, piętra, parter i galerję są do nabycia w kasie teatru już od soboty, dnia 26 bm.

— (:): TEATR „BAGATELA“. Występy gościnne artystów w Teatrze „Bagatela“ Ch. Burstein K. Kareni, Ch. Sandker, Ch. Lewin, A. Rotman, J. Fiszer, F. Garbarz, Z. Gril, J. Grynszpan, P. Kerman, J. Reinglas, R. Marsołow i inni. Największy przebieg sceny „Śpiewak Ulicy“ komedja muzyczna w 3 aktach, w 5-ciu obrazach, M. Szwarc'a, muzyka A. Olszaneckiego. Bilety do nabycia w kasie Teatru Bagatela od godziny 10 rano w cenie od 70 groszy do złotych 4.

(:) Paul Burstein (w karykaturze), świetny aktor żydowski, występujący obecnie z wielkim powodzeniem w „Bagateli“ w komedji muzycznej „Śpiewak ulicy“.

— (:): JÓZEF KOŁODNY W KRAKOWIE. Znany pieśniarz i artysta estradowy Józef Kołodny, który od szeregu lat występuje z bardzo oryginalnym repertuarem, w skład którego wchodzi pieśni ludowe, nastrojowe i chasydzkie wystąpi w najbliższym czasie w Krakowie. Występy Kołodnego odbędą się w sali Bolońskiego Rynek 34. Przedsprzedaż biletów już rozpoczęta przy kasie w sali Bolońskiego.

— (:): WYSTĘPY A. LERNER I D. ZAJDERMANA W „KOL-NIDRE“ W TEATRZE LETNIM. Jutro, w sobotę, o godz. 8.45 wieczór wielka premiera historycznej sztuki muzycznej „Kol-Nidre“ z Zajdermanem w głównej roli. Bilety do nabycia w kasie teatru letniego.

REPERTUAR KINOTEATRÓW KRAKOWSKICH

ADRIA: „Sto metrów miłości“.
APOLLO: „Prawo do grzechu“.
ATLANTIC: „Skippy“ (Jackie Cooper, Mitzi Green, Jackie Searl, Robert Coogan).
DOM ZOLNIERZA: „Wiedeńskie noc“ (Henny Porten).
PROMIEN: „Natchnienie“ (Greta Garbo) i „Igra nie z miłością“ (Henry Garat).
SŁOŃCE: „Arseu Lupin“ i „Flip i Flap“.
SZTUKA: „Quick“ (Liljana Harvey).
WANDA: „Baby“ (Anny Ondra).
UCIECHA: „Tajemnicza wyspa“.

ULGOWY ABONAMENT „NOWEGO DZIENNIKA“

Dla wszystkich naszych Szan. Abonentów wprowadzamy do 30-go września b. r. ulgowy abonament udzielający

50% z ceny prenumeraty

Każdy prenumerator, abonujący już „Nowy Dziennik“ po normalnej cenie w miejscu stałego zamieszkania, może zamówić **DRUGI** abonament dla swej rodziny, wyjeżdżającej na letnisko.

Ulgowy abonament kosztuje w naszej Administracji **Żł 3-30** plus koszt przesyłki **Żł 1-—**, razem **Żł 4-30** miesięcznie

Obecna sytuacja Żydów na świecie

Położenie żydostwa polskiego

Referat prez. Sokolowa wygłoszony na wczorajszym posiedzeniu Kongresu sjonistycznego

Praga. 24. 8. (ŻAT). Na dzisiejszym posiedzeniu Kongresu Sjonistycznego prezydent Nahum Sokolow wygłosił następujący referat p. t. „Obecna sytuacja Żydów na świecie“:

Wysoki Kongresie! Stare powiedzenie o „powtórzeniu się dziejów“ sprawdza się na naszych oczach. Jesteśmy tu dziś zebrani w obliczu sytuacji narodu żydowskiego na świecie, tak jak byliśmy przed 36 laty zebrani w Bazylei. Sytuacja dzisiaj ma niektóre cechy wspólne z sytuacją z roku 1897; jedyne niepodobieństwo polega na tem, że sytuacja jest dziś znacznie gorsza. Na historycznym Pierwszym Kongresie słynny nasz mistrz, Dr. Maks Nordau, wygłosił pamiętną swą mowę o sytuacji Żydów na świecie. Do tej mowy pragnę nawiązać.

Szmat historii ludzkiej, jaką obecnie przeżywamy, przedstawia bardziej skomplikowane włókno, niż w czasie wygłoszenia przez Nordaua swej mowy. Upięły lata — do Wojny Światowej. Od tego czasu obalono trony i wskrzeszono nowe państwa — nowe państwa zamartwychwały — świat drżał w swych posadach. Wizja Daniela zjściła się. Świat przybrał postać pola walki. Nastąpiła wielka korektura mapy świata. Znikli carowie, sultani i cesarze. Sjonizm stał się utwierdzonym na piśmie prawem narodów. Milionom Żydów poręczono prawa mniejszości. Nastąpił krytyczny okres powojenny, w którym dotychczas żyjemy. Bez liku były ciągle, coarż nowe, mieniące się i przebiegające twory — polityczne, gospodarcze, społeczne, narodowe i państwowe.

Ukształtowały się na nowo nasze poglądy społeczne. Granice bezpośredniego otoczenia okazały się zbyt ciasnymi dla naszego życia gospodarczego, które dawniej mieściło się w ramach najściślejzych. W życiu politycznym wyszły na wierzch nowe pojęcia, nowe wymagania, nowe stronnictwa, nowe ludy, nowi ludzie. Spojrzenie, które dawniej nie wykraczało poza granice ghetta lub własnej emancypacji, pragnie obecnie objąć całe światowe żydostwo i rozpoznać jego związki w najbardziej odległych krajach.

Należałoby posiadać wielkie doświadczenie i nie zwykle znanstwo ludzi, stałe pewne dalekosiężne i ostre spojrzenie Nordaua, by stworzyć sobie jasny obraz obecnej sytuacji. Mam zbyt wielkie i idealne pojęcie o owej nordauowskiej mowie, którą słyszałem i przeżyłem, bym mógł się ważyć nawet tylko na jej naśladowanie. Bądźco bądź mimo wielkiego podobieństwa, sytuacja żydowska jest dziś odmienna i nie potrafiłbym znaleźć odpowiednich kolorów dla wykończenia mego szkicu. Pokuszę się na próbę znacznie skromniejszą: na próbę orientacyjną opartą na spostrzeżeniach z ostatnich lat. Nie obraz uniwersalny o wspaniałych efektach, lecz bezpretensjonalny opis wrażenia, jakie współczesny świat żydowski w 36 lat po owej mowie Nordaua z 1897 — sprawia na obserwowującego sjonistę, i odpowiednio konkluzje dla naszego programu doby obecnej.

Żydostwo w Rosji

Rosyjskie żydostwo, dawniej tak aktywne, a w żydowskim życiu intelektualnym prawie przodujące, znajduje się na martwym punkcie. Uczucie usze rewoltuje przeciw prześladowaniom, jakie sjonizm znosić ma w Rosji. Okrzyk grozy wydziera się z naszej pierś przeciw temu bezsensownemu wypieraniu języka hebrajskiego z wychowania żydowskiego i z życia wspólnoty żydowskiej. Ataki na religię żydowską przypominają czasy Adriana i pod żadnym pozorem nie mogą być uzgodnione z zasadą wolności sumienia. POZBAWIĆ NAS ŻYDOSTWA JEST RÓWNOZNACZNE DLA NAS Z POZBAWIENIEM NAS CZŁOWIECZEŃSTWA. Żydzi nie mogą bezkarnie odgraniczyć się od swych stosunków historycznych, kulturalnych, religijnych i narodowych. Niesposób uzmysłowić sobie takiego

stępu. Nie możemy dopuścić myśli, aby zasłużone żydostwo rosyjskie zostało narodowo i kulturalnie wydarte z księgi życia i aby wygasło moralnie bez potomstwa. WYTEPIENIE NAJSTARSZEGO JEZYKA KULTURALNEGO ŚWIATA JEST WANDALIZMEM. Dlaczegoż ma być sjonizm zakazany w Rosji Sowieckiej i dlaczego mają jego zwolennicy być podejrzewani, oskarżani i okrutnie karani? Z gniazda Jewsekcji, grupy asymilatorsko-komunistycznych propagandystów żydowskich, zrodziła się pogłoska, że sjonizm jest „antyrewolucyjny“. Nie wlemy o tem nic. Przeciwnie, wlemy, że SJONIZM NIE UPRAWIA ŻADNEJ POLITYKI W STOSUNKU DO ROSJI, że jego zainteresowania leżą na innej całkiem płaszczyźnie, że jest on wielką, żyjącą w sercu żydowskim idea, i że trzeba mu tylko organizacji, by osiągnąć wspaniały rozkwit. SJONIZM JEST SAMOWYZWOLENIEM. Nie chce my być narzędziem w ręku innych. Zachowując pełny szacunek dla państwa Sowieckiego, nie wolno wszak zapominać, że każde państwo jest czemś, co może być założone i zniesione. Państwo jest rzeczywistością robioną. Lecz NARÓD JEST RZECZYWISTOŚCIĄ NATURALNĄ. Narodu nie można stworzyć ani też zniszczyć. Wbrew wszystkim prześladowaniom TRWAŁE SĄ PODSTAWY SJONIZMU W ŚWIADOMOŚCI ŻYDOWSKIEJ W ROSJI. Jeśli się w to nie wierzy, niech się podejmie małą próbę. Odrobina wolności zgromadzenia, piśma i mowy — a prawda wyjdzie na wierzch. — Lecz wolności tej niema, to też trzy miliony Żydów rosyjskich oniemiały w naszej literaturze, w naszej prasie. Głosu ich nie słychać na naszych kongresach. Oto nowa nordauowska Judennott!

Zdaje się nam być jednym z fatalniejszych błędów bolszewizmu to bezwzględne i niesprawiedliwe zwalczanie religii żydowskiej, która jest naj wyższym dobrem dla każdego Żyda, — zwalczanie hebraizmu, kwintesencji kultury żydowskiej i sjonizmu, ostoi i przyszłości Żyda.

Samymi tylko kategoriami rozumowemi, chłodnym racjonalizmem kwestii tej rozstrzygnąć niepodobna. Jest się opanowanym strumieniem nastrojów i momentów uczuciowych. Wielka liczba naszych towarzyszy ideowych poniewiera się po wlezieliach i po ośrodkach banicji dalekiej Syberii i tylko dlatego, że — idąc za głosem i nakazem swego narodowego i religijnego sumienia, — usłowali uprawiać czynność sjonistyczną. Jakże usprawiedliwić można taką niesprawiedliwość? Gdy kilku inżynierów angielskich zostało, według mniemania Anglii, niewinnie aresztowanych i skazanych, został wprawiony w ruch cały dyplomatyczny aparat obu mocarstw, prowadzono setki pertraktacji, w mieniano noty i t. p. — aż nastąpiło uwolnienie oskarżonych. Bynajmniej nie zamierzamy krytykować tej akcji. Lecz samo przez się narzuca się nam pytanie, czy, skoro się nie jest mocarstwem, ani nawet małym państwem lecz tylko niewielkim narodem i organizacją idealistów, jaką my jesteśmy, CZY NIE WOLNO W TYM WYPADKU ŻADAĆ UWOLNIENIA NIEWINNYCH LUDZI PRZEZ PAŃSTWO, KTÓRE UWAGA SIĘ ZA CIĄGLĄ REWO-

LUCJĘ PRZECIW DESPOTYZMOWI I NIESPRAWIEDLIWOŚCI?

Słusznie Nordau w swoim czasie tak srodze strofował carski rząd Rosji. W istocie żaden naród tak bardzo nie cierpiał, jak właśnie nasz pod ową „władzą ciemnoty“. Nietylko wskutek pogromów — ale były one chlebem codziennym, — lecz wskutek tysięcy paragrafów, które nas ścisły naby żelazna obroż. Byliśmy otoczeni siecią ustaw wyjątkowych — każda „ustawa“ była klatką. Drapieżne zwierzęta nie mogą mleć polecia, w jak wielką ilość tego rodzaju klatek człowiek może być wciśnięty. Na każdym kroku napotykał się na zakazy. I oto „Babel“ upadł. Wybiła godzina zapłaty. Sic transit gloria mundi. Osobliwe prawo dziejowe upatrzyło sobie nas na stałych szermierzy kultury i wolności. Wiele nam zarzucano. Lecz abyśmy w atmosferze skrajnej swobody musieli cierpieć jako Żydzi i sjonisci, my, ofiary i męczennicy despotyzmu, — to stanowczo koliduje z najelementarniejszymi prawami nietylko abstrakcyjnej sprawiedliwości, lecz również wszelkiej dobrze zrozumianej racji stanu.

Nie zebraliśmy się tu po to, aby poddawać krytyce postępowanie któregośkolwiek narodu lub państwa. Nie wchodzi w zakres programu Kongresu Sjonistycznego lub organizacji sjonistycznej osądzić nie tej lub innej formy państwowej, tego lub owego systemu gospodarczego. Lecz obowiązkiem naszym jest powiedzieć — a wcale, całą prawdę o położeniu naszego narodu, skoro o położenie idzie, to nie wchodzi tu w grę i tylko czy też bodaj głównie nasze życie materialne; chodzi najsamprzód o zachowanie naszych dóbr duchowych, naszej swobody religijnej, naszego ideału sjonistycznego. Nie jesteśmy materialistycznym narodem kramarzy, dbającym i tylko o egipski kocioł mięsa. Jesteśmy „narodem książki“. Wymagamy tego, co się nam należy jako kulturalnemu narodowi: AUTONOMJI I SWOBODY DUCHA ŻYDOWSKIEGO, jak się ten duch objawiał w tysiącletnich zmaganiach i dążeniach.

Dopóki nie uzyskamy tej wolności, dopóki męczennicy za nasz ideał nie będą postawieni na wolną stopę, musimy przy ocenie sytuacji narodu żydowskiego uznać porzucenie „żydostwo rosyjskie“ jako tragiczną pozycję cierpienia.

Mamy jeszcze jeden punkt styczny z rządem sowieckim — wysiłki tego rządu skolonizowania Żydów na roli. Twierdzono, że sjonizm nieprzychylnie odnosi się do tych prób. To jest absurd, przeciwnie, życzymy tym poczynaniom jaknajlepszego powodzenia. Lecz jedną naukę z tych prób należy wyciągnąć: hasło powrotu do rolnictwa, jeśli wyłączenie się do tego ogranicza, jest martwe i bezплоdne. Lecz jeśli natchniemy tę myśl życiem historycznym, wówczas wysuwa się cel, który pragniemy osiągnąć dla naszego narodu, żywiej pulsujące serce, wówczas wznoś się ku niebu zapał, a myśl staje się wielką i potężną. Powodzenie Żydowskiej Siedziby Narodowej, szybki, pełen sukcesów rozwój rolnictwa w kraju o czystym, zapłodni i dozbodźca rozwojowi w krajach gólsowych. Również i to światło wypromieniuje z Sjonu, lecz musi przedtem scentralizować się w Sjonie.

Żydostwo w Polsce

A. Sytuacja polityczna

Nordau w swym przemówieniu nie wspominał o Polsce. Nie dlatego, że nie znał tego kraju. Przecież ojciec jego kształcił się w jeszjwie w Wielkopolsce, zaś syn niejednokrotnie słuchał wspomnień o tem miasteczku. Czyż Nordau nie wydał w swoim czasie płomienną odezwę przeciwko antypolskiej polityce Prus i przeciwko zakazowi posługiwania się językiem polskim w nauce religii — odezwę, którą Bolesław Prus tak chwalił w swej „Kronice“? Nie, tu nie chodziło o nieznanomość. Stało

się to dlatego, że Polska była wówczas pojęciem historyczno-geograficznym, nie zaś politycznym.

Czasy się, Bogu dzięki, zmieniły zarówno dla Polski, jak i dla Żydów polskich. Dla wielu nieszczęśliwych paszport polski stał się talizmanem. Przecież Polska stała się wielkimi, samodzielnym państwem, którego ludność żydowska pod względem liczebnym ustępuje jedynie ludności żydowskiej w Stanach Zjednoczonych. Są też wielkie gminy Żydów polskich w różnych krajach poza Polską, które

częstokroć, a szczególnie w okresie kryzysu przysparzają najwięcej klienteli przedstawicielom Rzeczypospolitej zagranicą. Miałem możność bliżej się przyjrzeć działalności tych przedstawicieli, niż działalności administracji rządowej w samej Polsce, ponieważ od wielu lat przebywam poza Polską, naturalizowałem się w Anglii i nie mam prawa zajmować się wewnętrzną polityką Polski. Jednak zaliczam siebie do „Żydów polskich”, ponieważ tam się urodziłem i tam spoczywa też długi szereg moich przodków, ponieważ tam żyłem przez wiele lat. Może też właśnie dlatego, że „Żyd polski” stał się przezwiskiem. Lecz omawiając ten temat, który tak bliski jest miym uczuciom, chcę się strzec, aby nie stać się miękko sentymentalnym. Chcę jedynie wskazać na pewne daty i fakty historyczne.

Jako Żydów wiążą nas z Polską tysiącletnie wspomnienia wspólnych dziejów. Mieliśmy w Polsce stulecia materialnego i moralnego wzniesienia. Przeżyliśmy też ciężkie czasy, prześladowania i niedole. Lecz okresy ciemności były bodaj dłuższe, niż okresy niedoli. W CIĄGU NIEKTÓRYCH STULECI POLSKA BYŁA WZGLĘDEM NAS O WIELE BARDZIEJ LIBERALNA, NIŻ KRAJE SASIEDNIE. Polska nie splamiła nigdy swej historii wygnaniem Żydów. Przeciwnie, przez wpuszczenie doń Żydów z innych krajów Polska stała się masowym rezerwuarem dla świata żyd. i w ten sposób pozytywnie przyczyniła się do zachowania na szereg narodu bardziej niż zdołał to uczynić jakikolwiek inny kraj. Pewne zarządki żydowskiej autonomii kulturalnej o Polsce bardziej, niż gdziekolwiek, ujawniły się w „Waad ariboh arototh”.

Rozbór Polski również dla żydostwa polskiego był równoznaczny z rozkładem i asymilacją (zabór pruski), zubożeniem (Małopolska) i despotycznym uciskiem (Kongresówka). Zjednoczone polskie żydostwo, takie, jakie było reprezentowane przez „Waad”, mogłoby może przeciwdziałać pewnym elementom rozkładowym.

Muszę wskazać na to historyczne, ponieważ bez tego niepodobna zrozumieć obecnego stosunku Żydów do Polski. Stosunek ten zawsze zakładał agitację i wciąż wystawiany on jest na niebezpieczeństwo zniszczenia. — Obecnie stosunek ten jest WZGLĘDNIE POMYŚLNY. Sadzę, iż ten politycznie pomyślny stosunek bardziej odpowiada tradycjom Polski i ma głębsze korzenie w dziejach i w geniuszu narodowym, niż przeciwnie tendencje prostactwa, które znajdują wyraz w krótkiej formule: „Żydzi odpowiedzialni są za wszystko, co złe”. Lecz niebo jeszcze niezapelnienie się wygoziło i reakcja wciąż czatuje.

Jako sjonisiści, znajdujemy głęboką styczność z Polską w naszej wierności bez zastrzeżeń dla zasad narodowych. Rząd Polski złożył mi oświadczenia na rzecz sjonizmu, które stanowią godny przyczynek do deklaracji Balfoura. Polska niejednokrotnie w ramach nstawy i ducha pokojowego pomagała nam w Genewie. To są fakty, które każdy rozsądny polityk musi wysoko cenić. My sjonisiści nie jesteśmy pochlebami, którzy zaraz wpadają w ekstazę przy pierwszym przyjaznym słowie nie żydowskiego przyjaciela. Jesteśmy dumnymi i twardymi ludźmi. Lecz nie jesteśmy również osobnikami wlecznie niezadowolonymi i lamentującymi. Jesteśmy oddanymi przyjacielami.

(1) To co chcemy tu stwierdzić z satysfakcją jest, że RZĄD POLSKI JEST PRZECIWNY POGROMOM, AKCJOM ANTYSEMICKIM, JEST ZA POKOJOWYM ROZWOJEM. Nie znaczy to, że Żydzi polscy nie powinni już walczyć o swe prawa mniejszości i emancypację. Pomyślny ustrój zewnętrznego uprawnia do dobrych nadziei, lecz nie do chimerycznych zapowiedzi. Jest właśnie NAKAZEM KONIECZNOŚCI, ABY NASI WSPÓLBRACIA W POLSCE KONTYNUOWALI SWĄ LEGALNĄ WALKĘ. Emancypacja nie jest tęsknotą do odległego kraju, lecz ruchem opartym na pracy i wysiłku w walce o byt. Jakże trudności i przeszkody mają w Polsce być przewidywane — sprawa ta nie należy tu obecnie. Żydostwo polskie ma swych przywódców politycznych, swą opinię publiczną, gminy i instytucje, im więc możemy z całym zaufaniem pozostawić żydowską politykę krajową. Byłoby zarozumiałością, z tej oto trybuny udzielać rad miarodajnym czynnikom żydowskim. Nigdy mi nie odpowiadała protekcyjna po ojcowsku zatroskana poza, jaką pewne jednostki zagranicą czy grupy przybierały wobec Żydów polskich. Ten dziecinny przesąd panował na całym świecie. Przypominam sobie pewnych „cywilizowanych europejczyków”, którzy w okresie powojennym przybywali do Warszawy przywożąc ze sobą zapasy konserw i mydła, z rewolwerem dla obrony przed ban-

dytami i — wilkami. Jakże się musieli zdziwić ci snobi, gdy ujrzeli przepiękną doskonale urządzone rezydencję nad Wisłą. Równie naiwne jest wyobrażenie o ciemności czy zacołaniu Żydów polskich oraz że pan X czy delegacja Y muszą spoglądać zgóry, aby wyjaśnić tym Żydom, którzy rzekomo nic nie rozumieją. W rzeczywistości Żydzi polscy są doskonale poinformowani o wszystkim, może nawet zanadto poinformowani. Nietylko, że wiedzą o wszystkim, lecz wiedzą wszystko najlepiej. W tej „wszechwiedzy” dopatrzeć się należy daleko posuniętego intelektualizmu, dążenia do analizy i wielkiego głodu wiedzy jakoteż szybko działającego aparatu myślowego. W każdym razie najwyższy już czas położyć kres systemowi amerykańskiemu i zachodnio-europejskiemu pa-

B. Sytuacja gospodarcza Problem masowej nędzy żydowskiej

Ciężkim kryzysem gospodarczym Żydzi polscy bardziej zostali dotknięci niż nie-Żydzi. 70 procent nie-Żydów trudni się rolnictwem. Dla tych ostatnich kryzys sprowadza się do spadku cen artykułów rolnych. Włościanin, który posiada np. 30 mórg ziemi, ma znacznie mniejsze dochody niż w czasach normalnych, lecz nie cierpi głodu ma dosyć żywności dla siebie i rodziny. Nie może sobie kupić butów i musi chodzić w podartych. Stan jego posiadania nie zmniejsza się, ziemia pozostaje nadal jego własnością. Cierpi on i musi zrezygnować z zaspokojenia niektórych potrzeb.

7 procent ludności nie-żydowskiej jest na służbie państwowej w różnych dziedzinach administracji i w różnych przedsiębiorstwach. Place ich są skąpe, odżywiają się oszczędnie, lecz mają na utrzymanie. Należą prawie wszyscy do różnych zrzeszeń gospodarczych i spółdzielni, niektórzy zaś mają pewne dochody uboczne. Cierpią lecz trzymają się jakoś na powierzchni.

Zbędnym jest dodawać, że wielcy właściciele ziemcy nie stracili swych majątków. Interesy są kiepskie, nawet bardzo kiepskie, z trudnością zachowują równowagę budżetu, lecz wiążą koniec z końcem.

Natomiast DLA ŻYDÓW KRYZYS JEST KATASTROFĄ, KTÓRA NIEMA SOBIE RÓWNEJ. Żydzi stracili trochę gotówki jaką posiadali. STAN ŚREDNI JEST CAŁKOWICIE ZRUJNOWANY. HANDEL NIE MA PRAWIE JUŻ WCALE ŚRODKÓW OBROTOWYCH, i nawet gdyby ceny zbóż zwykowały, jest nader wątpliwym czy wiele to Żydom pomoże. Do tego dodać należy szybko rozrastający się system uspołecznienia i upaństwo wienia licznych gałęzi przemysłowych, system o którym z trudnością da się powiedzieć coś pewnego, czy jest on z punktu widzenia interesów państwowych korzystny czy szkodliwy. Lecz jest faktem, że każde przejście jakiegokolwiek przemysłu do rąk państwa lub wielkiego koncernu powoduje zawsze z konieczności WIELKIE ZMNIEJSZENIE, JEŚLI NIE CAŁKOWITY ZANIK ŻYDOWSKIEGO UDZIAŁU I ŻYDOWSKIEJ PRACY. Eksport do Rosji ustał. Gotówka stała się rzadkością. Placi się weksłami nietylko w sklepie, lecz również w gabinecie lekarza i za abonament dziennika, nawet za blankiety wekslowe, które się wypełnia. Gdy się spotykają dwaj ludzie, można z całą pewnością przypuścić, że przeważnie jeden drugiego poprosi o pożyczkę. W wyniku są długie szeregi protestowanych weksli. Pieniądze

C. Rozwój sjonizmu w Polsce

Nastawienie palestyńskie wielu Żydów polskich jest tego rodzaju, iż są pewni co do swej przyszłości w Palestynie, lecz nie mają pewności, kiedy ona się da zrealizować. Niepodobna wprost wyobrazić sobie podstawy życiowej żydostwa polskiego bez perspektyw palestyńskich. Jeden z moich przyjaciół wypowiedział się co do tej konstelacji w sposób następujący: „O ileż lepszy byłby sjonizm, gdyby się wiedziało z pewnością, ilu Żydów w ciągu najbliższych 2 lat można osiedlić w Palestynie. Wówczas mogłoby się przygotować emigranci, celowo zorganizować, nie zaczynano by rzeczy niemożliwych, lecz znalazłoby się granicę możliwości palestyńskich. Lepiej jest, gdy się wie czego się trzymać i można sobie zdać sprawę co jest możliwym a co niemożliwym, niż gdy się trzeba chwycić na ślepo formułek, które nie odpowiadają realnym możliwościom danej chwili”.

tronowania Żydom polskim. Żydzi polscy stali się pełnoletni, będą oni popełniali błędy, ponieważ każdy naród błędy popełnia, dopuszczają się też może pewnych grzechów, ponieważ każdy naród grzeszy. Koniecznym jest dla nich PRZEWARSTWIENIE GOSPODARCZE, nowa lepsza struktura gospodarcza i przede wszystkim pieniądza.

Fundusze można też dobrze ulokować, aby przynosiły owoce. Nie należy tego ujmować banalnie. Zubożenie Żydów polskich jest zjawiskiem ostatnich lat i prześcignęło wszystko co Nordau w swoim czasie określił jako nędzę żydowską. Jest to problem, któremu musimy poświęcić naszą szczególną uwagę nietylko z punktu widzenia golusu, lecz również z punktu widzenia Żydowskiej Siedziby Narodowej.

od krewnych amerykańskich przestały nadchodzić.

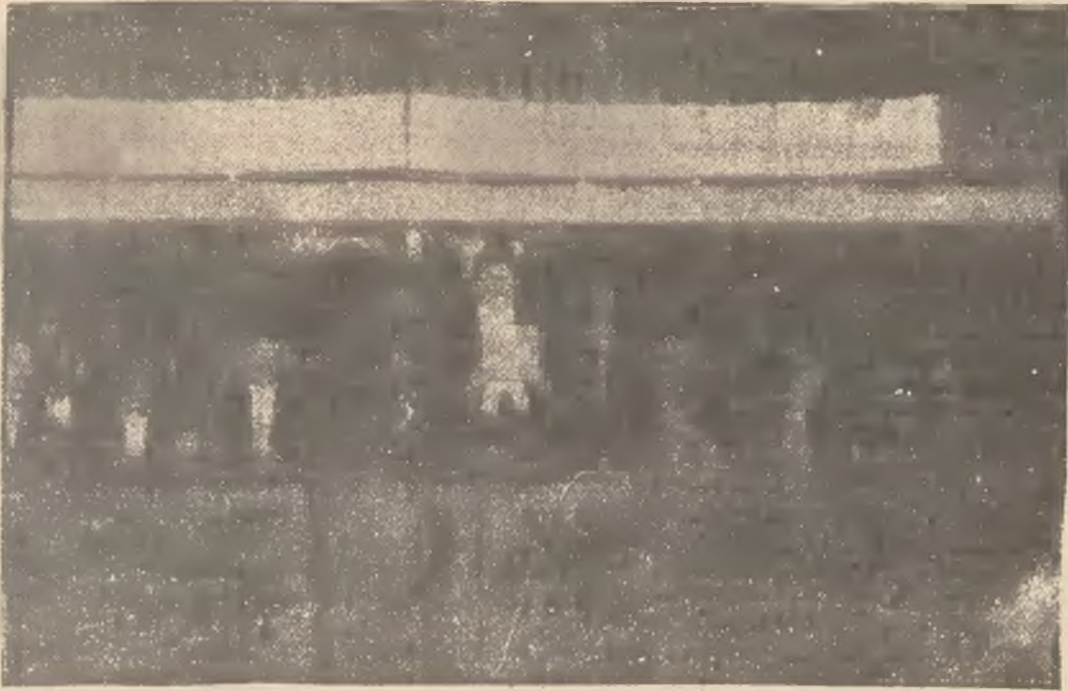
Z czego Żydzi polscy mają żyć? Jest nierówną sztuką wirtuoza, że żydostwo polskie jeszcze żyje, że płaci jeszcze ogólne i żydowskie podatki, prowadzi działalność filantropijną i składa znaczne świadczenia na cele sjonistyczne i ogólno-żydowskie. Tajemnica tego wirtuozostwa polega na tem, że żydostwo polskie jako ciało organiczne przystosowuje swoją strukturę wewnętrzną, posiadając energię i witalność, która nie ma sobie równej. Jest to nierówna sztuka zepchnięcia poniżej minimum potrzeb życia elementarnego, subtelna wynalazczość, która pozwala każdy odcień, każdy najłżejszy widok czy sugestię wypełnić wielką treścią życiową. Przy całej swej nędzy materialnej żydostwo polskie osiągnęło szczyt żydowskich uzdolnień kombinacyjnych i żydowskiego pałosu życiowego. Dlatego też to skupienie Żydów widzi się często przez szkło powiększające.

Materiałna ruina żydostwa polskiego i wszystkie zjawiska towarzyszące, które określić można jaką nędzą głodową, czyni iluzoryczną emancypację. Ten katastrofalny stan powinien być nakłonić państwo do obrony ekonomicznej żywotnych interesów tego tak znacznego odłamu ludności i nie podejmować nic takiego co może wyprzeć Żydów z jakiegokolwiek dziedziny pracy, lecz przeciwnie umożliwić im dostęp do niektórych dziedzin. ISTOTA RÓWNOUPRAWNIENIA POLEGA NA RÓWNOMIERNYM UWZGLĘDNIANIU WSZYTKICH INTERESÓW, WSZYTKICH KLAS LUDNOŚCI W ZAKRESIE OSOBISTYM I GOSPODARCZYM. Jeśli Żydzi mają uczynić z państwa symbol swej ochrony i opieki, muszą oni przede wszystkim doświadczyć, że państwo trochę troszczy się o ich byt. Żydzi nie chcą przywilejów, lecz nie chcą być pasierbami. Nędza ta nie ma nic wspólnego z kryzysem światowym i z nędzą gospodarczą w kraju. Żydzi cierpią naskutek kryzysu narówni z innymi, jest to godne ubolewania, lecz nie należy do kwestji żydowskiej. Natomiast należy do kwestji żydowskiej, czy Żydzi mają jeszcze poza tem cierpieć jako Żydzi. Ten stan żydostwa polskiego ciężkim brzemieniem przyniata sumienie światowego żydostwa i im wyżej światowe żydostwo ceni wielkie tradycje i humanitarne dążenia Polski, TEM PEWNIEJ OCZEKUJE POLITYKI GOSPODARCZEJ, KTÓRA LICZYĆ SIĘ BĘDZIE Z SPECYFICZNIE ŻYDOWSKĄ NIEDOLĄ.

Lecz jeśli spojrzeć z drugiej strony, wówczas w tym wypadku większość sjonistów musiałaby się ugiąć pod nieznośnym ciężarem tych oto niewzruszonych liczb. Nie wolno zapominać, iż ruchu narodowego nie można wykalculować ołówkiem spółki akcyjnej. Niepodobna, aby dał impuls do utworzenia spółki akcyjnej lub sam w taką spółkę się przeistoczył. Byłoby to równie monstrualne jak niemożliwe. Obiektywnie i subiektywnie lepiej, jest że jest inaczej.

Próba włączenia imponderabiljów do ściśle obliczonego projektu ma może pozór próby nankowej, lecz w istocie jest antynaukową, mianowicie, antypsychologiczną. Jest cechą istotną dla palestyńskiego nastawienia golusu: trwają mocno podstawowe zasady teorii i praktyki, podczas gdy ich stosowanie, zależnie od szczególnych sytuacji, musi pozostać kwestją otwartą i problematyczną.

Uroczyste otwarcie Kongresu

(;) Prezydent Nachum Sokolów wygłasza swe przemówienie inauguracyjne na uroczystym otwarciu Kongresu. Przy stole prezydjalnym widoczni wicewicel rządów czesko-słowackiego, prezydent Somošić i członkowie A. C.

Prezydent Nachum Sokolów wygłasza swe przemówienie inauguracyjne na uroczystym otwarciu Kongresu (od strony lewej): Farbstein, Newinan, przedstawiciel rządów czesko-słowackiego, prezydent Somošić i członkowie A. C. Mosinsoln, Usyszkin i inni.

Jakie formy zaistnieją, jest kwestją, która da się stwierdzić empirycznie. Zasadnicze założenie nie daje nam nawet możliwości czynienia pewnych przewidywań, jakie warunki zdołamy stworzyć i wie-

le nowych systemów podzielił los dawnych systemów.

Obok koniecznej jasności, praktyczności i ścisłej obliczalności poszczególnych przedsięwzięć,

w procesie narodowego wyzwolenia czy odrodzenia, odgrywa doniosłą rolę podświadomość. Lecz jedno jest pewne: rozszerzenie, wzmocnienie i pogłębienie ruchu sjonistycznego umożliwi rosnące postępy przy przetranslokowaniu znacznej części żydostwa polskiego do Palestyny.

Zbyt wiele jest partii, kastowości i partyjnego zaciesnienia, które nie pozostają w żadnym stosunku do sprawy, obok tej zaś kombinacja złożona z dawnych mistrzów pilpalu i nowoczesnej problematyki, w której każdy niuans, każda bańka mydlana podnoszona jest do godności kwestji poglądu na świat...

Również młodzież, na której buduje się nasza przyszłość wciągana jest do tych walk zbyt wcześnie i w każdym razie w stanie zbyt niedojrzałym. Pewne odłamy tej w gruncie rzeczy doskonałej młodzieży uczą się widzieć jedynie karykatury rzeczywistości, uczą się nienawidzić członków tej samej wspólnoty, którzy się znajdują w innych obozach. Wychowana ona jest w pogardzie dla wyrozumiałości dla każdego liczenia się z środowiskiem.

Lecz pomimo tej całej przesady i przerostu sporów partyjnych popularność sjonizmu w Polsce jest wielkim aktywem i należy dalej pracować w tym kierunku, aby zjednoczyć wszystkich Żydów polskich, szczególnie zaś młodzież pod sztandarem sjonizmu. Ostatniem naszym oparciem, podstawą naszej odrębności jest przecież koniec końców własny nasz naród. Lecz będzie bezwzględnie koniecznością zwiększenie pozytywnych możliwości. Albowiem tęsknota nie może stanowić długo własnego obiektu i nie można pragnąć — pragnienia.

(Dokończenie nastąpi).

Nasza polityka palestyńska

Referat polityczny prof. Brodetzkiego

Poniżej podajemy — w uzupełnieniu onegdajszego sprawozdania telegraficznego — pełny tekst drugiej części referatu prof. Brodetzkiego na Kongresie sjonistycznym, obejmującego polityczne sprawozdanie Egzekutywy Sjonistycznej.

...Sądzę, że musimy z całą stanowczością podkreślić naszą koncepcję palestyńską, nie jako kraju imigracyjnego dla Żydów-jednostek, lecz jako kraju, który związany jest z losami naszego narodu. Można może twierdzić, że mandat nie zawiera coby dotyczyło kwestji żydowskiej, lecz to nie usprawiedliwia takiego nastawienia z naszej strony lub też ze strony świata do tego zagadnienia. Palestyna jest nie tylko terytorjum, które musi być administrowane przez władzę mandatową. Palestyna jest podstawą bytu narodu żydowskiego, warunkiem naszego istnienia i przyszłości. Żydowska Siedziba Narodowa nie jest zbyt-kiem, letniskiem, gdzie się spędza urlop. Cała przyszłość narodu żydowskiego jako całości i życia wielkich mas jednostek żydowskich związane są z Palestyną. Naczelną funkcją obecnego Kongresu jest czynić wszystko co nam wskazał pierwszy kongres, mianowicie: — wyłuszczyć przed sumieniem świata problem żydowski w całej jego okrutnej rozciągłości i goryczy, aby uzasadnić rozwiązanie kwestji żydowskiej, tak jak my sjonisci ją rozumiemy.

SYTUACJA ŻYDÓW W NIEMCZECH.

Weźmy sytuację w Niemczech. Oto jest kraj, w którym setki tysięcy Żydów żyły w ciągu wielu stuleci i identyfikowały się bardziej niż Żydzi w każdym innym kraju, z polityczną, gospodarczą i kulturalną strukturą państwa. Oto jest kraj, w którym narodziła się, wyrosła i skrzepła nowoczesna koncepcja asymilacyjna. Oto jest kraj, w którym Żyd bardziej niż urzeczywistnił ideał oddania ojczyźnie wszystkiego co posiada, a jednak jednym pociągnięciem pióra stworzono dla tych setek tysięcy Żydów warunki, które nie mają sobie równych w naszych dziejach. Dziesiątki tysięcy Żydów niemieckich zmuszonych już było opuścić ten kraj i faktycznie wszędzie natrafiają na zamknięte wrota. Wszystkie dziedzice świata pełne są Żydów-tulaczy, którzy nie mogą wcale

wędrować, ponieważ nie widzą dokąd się mają udać. Być może, że bezrobocie w poszczególnych krajach nie pozwala im wpuścić kilku tysięcy nieszczęśliwych Żydów, aczkolwiek historia dowodziła niejednokrotnie, że właśnie w okresach wielkiej niedoli gospodarczej, a może właśnie wskutek wielkiej niedoli gospodarczej, imigracja żydowska przysparzała pomyślności krajowi, który Żydów wpuścił. Lecz wszystkie wrota są zaryglowane. Zasiadam w Londynie w komitecie, który szuka dopiero po świecie gdzieby można osiedlić Żydów, zaś nadchodzące sprawozdania wstrząsają do głębi. Potrzeba nam siedzib dla dziesiątków tysięcy, miejsca zaś mamy dla dziesiątków, ewentualnie setek ludzi.

PALESTYNA JEDYNY WYJĄTEK.

Palestyna stanowi jedyny wyjątek. Nie jest to przesada, lecz dosłowną prawdą. Wcale nie trzeba być sjonistą, aby tak twierdzić. Tak samo utrzymują nie-sjonisci, którzy mówią to może jeszcze z większym naciskiem, ponieważ nie przywykli do problematyki palestyńskiej. Domagają się oni od nas certyfikatów dla Żydów niemieckich, nie wiedząc, że te certyfikaty udzielane są nie przez nas, zapominają o tem, że dopiero niedawno drwili przecież z marzycieli sjonistycznych i odmawiali nam pomocy a nawet kładli kłody na naszej drodze przygotowania Palestyny dla udrczonego żydostwa.

Cóż to teraz oznacza? Wszystko jedno czy mandat wspomina czy też nie wspomina o kwestji żydowskiej, to jest ona przecież najistotniejszem założeniem odnośnie do Palestyny. Sjonizm miałby niewiele dla nas sensu, gdyby nie znaczył, że Palestyna jest krajem, gdzie Żydzi znaleźć mogą schronienie i dokąd przybyć mogą dobrowolnie. Żydowska Siedziba Narodowa jest realnością jedynie o tyle, o ile Żyd widzieć może w Palestynie kraj przyszłości żydowskiej. Inaczej, pocóż wszystkie nasze ofiary? W imię jakiej sprawy poświęcali się ehalucowie? Nacóż walczyli i przetrwali wszystkie kryzysy, stojąc w obronie naszych praw w kraju.

WSPÓLPRACA Z WŁADZĄ MANDATOWĄ.

Jesteśmy przekonani — i z każdym dniem coraz bardziej że wszystko co może osłabić ufnosć w naszą współpracę z władzą mandatową jest kłę-

ską, którą należy za wszelką cenę ominąć. Z wdzięcznością cenimy pełne zrozumienia stanowisko obecnego regimenu wobec nas. My Żydzi liczymy zbyt mało przyjaciół na świecie, abyśmy nie byli zadowoleni z posiadania przyjaźni Wielkiej Brytanji. W ponurych dniach, które teraz przeżywamy, powinniśmy z zadowoleniem wspomnieć wielką falę oburzenia i protestów, która ogarnęła cały świat cywilizowany, w szczególności zaś wielki naród angielski w odpowiedzi na okrutne potraktowanie Żydów w Niemczech. Lecz gdzie jest odbicie tej fali oburzenia w dopuszczeniu Żydów do Palestyny? Po to przecież jest Palestyna Żydowska Siedzibą Narodową, i w tym celu przecież przyznany był mandat.

ROLA PALESTYNY.

W tem miejscu pozwólcie mi powiedzieć kilka słów ostrzegawczych pod adresem tych przemądrzałych z pośród nas, którzy sądzą, że bronią istoty sjonizmu, gdy oświadczają, że Palestyna nie może zajmować się katastrofami golusu. Znam wszystkie przesłanki teoretyczne tego stanowiska, lecz musimy być realistami. Jakże możemy mieć pretensje do innych krajów, które nie wpuszczają Żydów niemieckich, gdy my sami myśleliśmy o Palestynie jako o kraju, który nie ma styczności z najistotniejszym z całej niedoli żydowskiej — schronieniem przed prześladowaniami i śmiercią?

Palestyna stanowi na okres najbliższego dziesięciolecia miejsce schronienia dla setek tysięcy Żydów, zaś w perspektywie kilku pokoleń — dla milionów. Im więcej Żydów tam przybywa, tembardziej wzrasta pojemność Palestyny. Tak szeroko rozgłaszana pomyślność gospodarcza Palestyny nie jest cudem, lecz jest odzwierciedleniem wiary żydowskiej w pracę dla tego kraju. Pozbawcie nas tej wiary, wówczas pomyślność spadnie na dno jak ciężarek ołowiany. Każdy to wie. Gdy zaś wybuchną klęska w dziejach żydowskich domagamy się, aby władza mandatowa tę sytuację nadzwyczajną uznała.

O JEDNOŚĆ I DISCYPLINĘ.

Jako naród nie posiadamy takiej władzy jak inne narody, aby bronić swych praw. Jest to przecież prawdziwą tragedją narodu żydowskiego — rozproszony po całym świecie, stanowiącego

Zydzi! Pamiętajcie o braciach katowanych w piekle hitlerowskim!

KOMITET ŻYDOWSKICH ORGANIZACJI GOSPODARCZYCH

wszędzie bezradną mniejszość, tu i ówdzie tolerowaną, w innym kraju prześladowaną, gdzieindziej może lubiana, lecz zawsze i wszędzie wystawiana na łaskę pewnej większości, nigdy nie zdolną do obrony. Oto w tych warunkach prowadzić musimy naszą działalność polityczną i w tych okolicznościach decydować musimy o naszym postępowaniu.

Przedewszystkiem jedność politycznego wysiłku żydowskiego. Jest tragicznym, że w takiej chwili historii Żydów potrzeba mówić jeszcze na Kongresie Sjonistycznym o potrzebie jedności i solidarności. Mówią, że katastrofa niemiecka zespoliła wszystkich Żydów, lecz jeśli to prawda, to klęska ta powinna być już z pewnością zjednoczyć wszystkich sjonistów, bo przecież najgłębsza istota sjonizmu sprowadza się do woli jedności całego narodu żydowskiego, i żadna organizacja żydowska czy ciała tej zasady woli narodowej nie podniosło do takiego poziomu. **Kongres ten musi raz na zawsze załatwić zagadnienie jedności wysiłków sjonistycznych.** Nie znaczy to wcale, że wszyscy sjonisci muszą jednakowo myśleć, lecz musi dojść do tego, **aby wszyscy sjonisci jednako postępowali.** Nie domagam się inkwizycji, lecz **żadam dyscypliny.** Najwyższy organ organizacji, Kongres winien zdecydować, jaką akcję należy podjąć i w jakiej współpracować może każdy sjonista z całą energią i lojalnością i popierać wszystkim, co jest w jego mocy. Nabycie szkła — uchwalenie winien Kongres — jest równoznaczne z podporządkowaniem się dyscyplinie Kongresu i wyłonionych przez niego organów. Jeśli Kongres tego nie uczyni, wówczas nasze akcje zewnętrzno-polityczne będą osłabione, może nawet pozbawione skuteczności.

SJONIZM I ŻYDOSTWO.

Drugim punktem jest mobilizacja żydowskiej opinii publicznej. Nigdy żydostwo jako całość nie uznawało tak jak obecnie konieczności Palestyny jako rozwiązania niedoli żydowskiej. Palestyna stała się główną nadzieją wszystkich Żydów. **Palestyna jest dla Żydów niemieckim ostatecznym i pewnym rozwiązaniem.** Dawniej sjonizm miał jeszcze pewną cechę filantropii — kraj przeznaczony był dla ofiar państw zacofanych. Obecnie zaszła głęboka zmiana w tym względzie.

Lecz uznanie tego faktu nie ujawniło jeszcze swych skutków w czynach. Odpowiedź żydostwa nie jest jeszcze odpowiednia. Na to Kongres winien reagować. Nie chodzi o słowa. Chodzi o plany praktyczne. Żydostwo światowe da nam siłę, abyśmy żądali, i żądali skutecznie, jeśli zdobędziemy zaufanie żydostwa w naszym traktowaniu Palestyny. Siły żądania nie sprowadza się do jednostki, która je wysuwa, lecz do świadomości, że poza tą jednostką stoi cały zjednoczony naród, który gotów jest poprzeć te żądania wszystkimi środkami pracy. Możliwym jest obecnie, jak sądzę, iż przybędą do nas, aby się zjednoczyć, organizacje, które stały zdala a nawet nam przeciwdziałały. Jednym z naszych zagadnień jest statut Agencji Żydowskiej, jako ciała, które ma się naradzać i współpracować z władzą mandatową. Zjednoczone żydostwo da Agencji tę siłę, która jest jej potrzebna, lecz której jeszcze nie posiada.

RADA USTAWODAWCZA.

Trzeci punkt dotyczy sytuacji Żydów w Palestynie. Gdy podchodzimy do sprawy Rady Legislacyjnej stwierdzić należy, że byliśmy być może zanadto alarmowani tą sprawą w ciągu ostatniego roku, gdy Nahum Sokołow złożył oświadcze-

nie o naszym stanowisku w tej sprawie. Od owych czasów jak gdyby przycichło, i wielu zaczęło już o tem zapominać. Z genewskiego oświadczenia rządowego wynika, iż sprawa ta musi budzić ciągle naszą troskę. Żydzi, z nielicznymi wyjątkami, traktują ten projekt niechętnie. Jesteśmy zaniepokojeni kwestją konstytucyjnych zmian w Palestynie, ponieważ może nas to napiętnować jako mniejszość. Palestyna winna być tym krajem narodu żydowskiego, gdzie zajmuje on pozycję pełnej wolności narodowej, bez której życie dla narodu traci sens.

Sytuacja Żydów w Palestynie winna być ujęta w świetle rozwoju kraju otaczającego Palestynę. Podobnie jak wszystkie kraje na Bliskim Wschodzie Palestyna przechodzi okres fluktuacji. Ten motyw zmienności zawarty już jest w mandacie. Palestyna w przyszłości winna się stać czymś innym niż jest obecnie i stać się to może jedynie poprzez naszą pracę i imigrację.

Również w odległej przeszłości Palestyna była krajem przejściowym z północy na południe, zaś obecnie leży na drodze między wschodem a zachodem. Czy to złe czy to dobre, w każdym razie, kraj, z którym łączą się nasze nadzieje, jest **jednym z najważniejszych strategicznych punktów świata.** Ludzkość nie może być obojętną wobec faktu, co się dzieje w Palestynie. My budujemy naszą siedzibę w samym centrum wielkich dróg światowych. Gdybyśmy ją budowali gdzieś w odległym zakątku świata, mogliśmy zachować obojętność wobec politycznych formulek i zmian. Lecz nie możemy tak czynić w Palestynie, pozycja nasza musi tam być mocno zabezpieczoną, aby naród zapuścił głęboko korzenie w kraju naszych dziejów.

ZAGADNIENIE ARABSKIE.

Wszystko to łączy się z niesłuchaniem skomplikowanymi zagadnieniami politycznymi. W pierwszym rzędzie zagadnienie arabskie. Wiele działań niezapomniany dr. Arlosorow, lecz problem jest rozległy i powikłany, i wszyscy musimy zachować poczucie odpowiedzialności oraz umiarkowanie w tym względzie. Dążymy do wolności wstępu dla nas samych w powiązaniu z wszelkimi możliwymi ulgami i korzyściami dla Arabów.

Pragniemy żyć w przyjaźni z Arabami Transjordanji i w krajach sąsiednich, gdzie nasza przedsiębiorczość i energia mogą się przysłużyć obopólnej pomyślności. Mamy wiele do zaoferowania Arabom za odbudowę narodową, z której cheemy korzystać w Palestynie. Lilipecimi politykami są ci, którzy redukują nasze wzajemne stosunki do usiłowań przeszkodzenia nam w pracy na roli lub do zniszczenia nowozaszczepionych drzewek. Spójrzmy na tysiąc lat wstecz. Wówczas ujrzemy, iż możemy w spokoju i godności współżyć z członkami wielkiej rasy arabskiej.

PALESTYŃSKA INTEGRACJA ŻYCIA ŻYDOWSKIEGO.

Nasza działalność polityczna opierać się winna na **koncepcji Palestyny jako zespolenia wszystkich czynników, które współdziałały mogą w życiu narodowym.** W Palestynie i poprzez Palestynę musimy naprawić największą niedolę gósu, niepewność polityczną życia żydowskiego. W Palestynie i przez Palestynę musimy stworzyć to, czego najbardziej brak życiu gospodarczemu żydostwa, mianowicie, **gospodarczą równowagę, tak aby wszystkie zatrudnienia i zawody wzajemnie się zabezpieczyły i wspierały.** W Palestynie i przez Palestynę musimy odbudować nasze życie duchowe, oparte na języku naszych Proroków i poetów i na najszczytniejszych ideałach ludzkości. Dążymy nie do palestyńskiego terytorjalizmu, lecz do palestyńskiej integracji życia żydowskiego.

AKCJA POLITYCZNA.

Wreszcie winien Kongres zdecydować o wytycznych naszej akcji politycznej, tak aby narody miały jasny obraz sytuacji narodu żydowskiego i Palestyny jako ratunku dla narodu żydowskiego. Najsamprzód ma to pojąć Anglja. Musimy apelować do Ligi Narodów, która stanowi kwintesencję sumienia ludzkości.

Wiele działań w Genewie dr. Jacobson w dzie-

dzinie ugruntowania zrozumienia sekretarjatu Ligi Narodów i poszczególnych mężów stanu dla naszego zagadnienia. Komitet parlamentarny w Londynie, komitet w Waszyngtonie, w Paryżu i innych miastach stołecznych — wszystkie te ciała wydatnie się przyczyniły dla naszego dokonywanego się dzieła.

„PETYCJA DO LUDZKOŚCI”.

Po tysiącokroć ubolewać należy na widok odlamu naszego ruchu, bawiącego się dziecinnie ideą petycji do ludzkości, która zdaje się opierać na orientacji „non-cooperation” w stosunku do władzy mandatowej. **Kongres winien zerwać to fałszywe wrazenie i zaadresować swój apel do ludzkości w oparciu i współpracy z Anglją.** Młodzież nasza, widząca we wielu krajach tylko biały mur bezsilności; nasi starcy, których udziałem po żmudnie przebytej drodze życiowej jest ruina i banicja — oto gdzie znajduje się siła naszego apelu pod adresem ludzkości, W. Brytanji, Ligi Narodów, pod adresem wszystkich cywilizację reprezentujących.

NARODY ŚWIATA WOBEC NASZEGO DZIEŁA.

Dziwię się nieraz, jak narody świata rozumieją poważnie zagadnienia żydostwa w stosunku do Palestyny. Jest się gotowym umożliwić nam osiedlenie się w Palestynie, jeśli ma to być bez uszczerbku dla kogokolwiek. Niektórzy liczą na naszą pomoc w dziedzinie cywilizowania Wschodu, inni pragną, abyśmy połączyli Wschód ze Zachodem. **Wielu wierzy, że w Palestynie damy życie nowemu pokoleniu proroków, że stworzymy tam nową koncepcję etyki ludzkiej, u innych znów budzi zainteresowanie nasz eksperyment socjologiczny.** Nader nieliczni dostrzegają w naszym powrocie do Palestyny walkę narodową o wyzwolenie z niewoli.

Sądzę, że ludzkość odniesie się do nas jeszcze poważniej, gdy oświadczyliśmy otwarcie: będziemy szczęśliwi, jeśli dzieło nasze w Palestynie potwierdzi wszystkie wasze oczekiwania w dziedzinie cywilizowania Wschodu, nowego pokolenia proroków i nowych zasad życia socjalnego. **Lecz celem naszym jest w pierwszym rzędzie służyć narodowi żydowskiemu.** Nie możemy dalej trwać w dotychczasowych warunkach. Uczyniliśmy wszystko, aby warunki te stały się bardziej znośnymi. Szliśmy śladami każdego hasła, że oświecenie Żydów rozwiąże kwestję żydowską, że oświata wśród nie-Żydów da rozwiązanie tego zagadnienia, że nowe teorie gospodarcze przyniosą rozwiązanie, że nowe teorie polityczne dadzą zbawienie. **Wszystko to zakończyło się fiaskiem.** Grzęźliśmy z pokolenia w pokolenia coraz głębiej. Nasza sytuacja w XX stuleciu pod względem politycznym, gospodarczym i duchowym gorsza jest niż w XIX stuleciu. Wielkie odlamy żydostwa żyją w warunkach, które nie mają sobie równych w dziejach wielu naszych pokoleń. Nadszedł czas zniszczenia, którego analogje sięgają klęski Hiszpanji w średniowieczu lub zburzenia Jerozolimy przez najazd rzymski. **Palestyna jest naszą ostatnią ostoją.**

Wzywamy Cię, cywilizowana ludzkości, pomóż nam! **Uczyni nam możliwym odbudowę naszego życia narodowego w naszej siedzibie narodowej!** Te wszystkie piękne rzeczy, których się po nas spodziewa, znajdują urzeczywistnienie, jeśli Żydzi odbudowani będą i w wielkich masach ześrodkują się w Palestynie jako naród, który żyje na swej własnej ziemi i decyduje o swym losie — abyśmy Żydzi znaleźli się wśród narodów zdrowych fizycznie i duchowo, wśród etycznie najczystszych.

Damy wam cywilizację i proroków, jeśli umożliwicie nam odrodzenie w kraju ojców naszych.

KUPON ULGOWY

do nabycia po cenie ulgowej Zł. 8.— opr. Zł. 10.—
działa p. t.: **Pamiętniki Teodora Herzla**
(w języku polskim)

Imię i nazwisko.....

Adres.....

Wysłać i przesłać do Admin. „Nowego Dziennika”
ul. Krakowskie 7 — jako druk za opł. 5 gr

Zamówienia telefoniczne

na prenumeratę
„Nowego Dziennika”
zgłaszać można na Nr 102-79

„Nowy Dziennik”
dostarczony będzie
nazajutrz po zamówieniu

Apel zrzeszenia literatów i dziennikarzy hebrajskich w Polsce do Kongresu sjońskiego

§ (b) Praga (ŻAT). Prezydium Kongresu otrzymało memoriał od Zrzeszenia Literatów i Dziennikarzy Hebrajskich w Polsce w sprawie sytuacji hebrajskiej działalności kulturalnej i wydawniczej w Polsce.

Memoriał omawia obszernie dzieje Zrzeszenia założonego w końcu 1929 r. oraz wysiłki skierowane do ożywienia i rozszerzenia hebrajskiej działalności kulturalnej i wydawniczej. Memoriał wspomina o wysiłkach związanych z wydawnictwem dziennika hebrajskiego „Hacefirah“, o tworzeniu klubów hebrajskich itp. jakoteż o działalności Pen-Klubu hebrajskiego i jego udziale w zjazdach międzynarodowych.

W chwili, gdy Kongres naskutek akcji palestyńskich pisarzy hebrajskich zająć się ma sprawą popierania kultury hebrajskiej, nie wolno mu też zapomnieć o literatach hebrajskich w galucie, w szczególności w Polsce, którzy dokładają wszelkich starań, aby rozszerzyć i utrwalić oświatę hebrajską w najszerszych rzeszach żydowskich.

W końcu memoriał prosi Kongres o umieszczenie w budżecie sumy conajmniej 500 funtów, która umożliwi Zrzeszeniu Literatów Hebrajskich w Polsce popierania hebrajskiego teatru literackiego, jakoteż wydawnictwa oryginalnych utworów hebrajskich.

Chrześcijańskie zgromadzenie przeciw antysemityzmowi

§ Wiedeń (ŻAT). W tych dniach odbyło się tu zgromadzenie, zwołane z inicjatywy Ligi dla zwalczania nienawiści rasowej, na którym pani Irena Harrand wygłosiła obszernie przemówienie wyjaśniające bezpodstawnosć hecy antysemickiej. Po przemówieniu Dra Salmanna, który poruszył momenty gospodarcze w ruchu antysemickim, uchwalono rezolucję, protestującą przeciwko wszelkim objawom nietolerancji i nienawiści rasowej.

Sto tysięcy funtów na żydowskie cele dobroczynne

§ Londyn (ŻAT). Zmarły sir Edward David Stern, który pozostawił w spadku majątek wartości 640.000 f. szt., zapisał na rzecz różnych żydowskich instytucji dobroczynnych i wychowawczych 100.000 f. szt. Swą cenną galerję obrazów oraz zbiory sztuki japońskiej zmarły pozostawił na dożywocie swej żonie z tem, że później zbiory te przejdą na własność „Galerji Narodowej“. Znaczną część majątku sir Stern zapisał na rzecz uniwersytetu londyńskiego.

Akcja żydowska w związku z kongresem „radikalno-demokratycznej ententy“ w Sofji

§ (b) Sofja (ŻAT). Na Kongres stronnictw radykalnych i demokratycznych Europy (t. zw. „Radikalno-demokratycznej Ententy“) dopuszczono też w charakterze obserwatora Dra Saula Mezana, jako przedstawiciela stronnictwa rewizjonistycznego w Palestynie. Dr. Mezan przedłożył kongresowi memoriał p. t. „Bezrobocie w Europie Środkowej i emigracja żydowska do Palestyny“. Memoriał domaga się szerokiej imigracji żydowskiej do Palestyny, udostępnienia rezerw gruntowych dla osadników-Żydów po obydwu stronach Jordanu, utworzenia banku państwowego dla finansowania kolonizacji żydowskiej, jakoteż zniesienia ograniczeń dewizowych przy emigrowaniu do Palestyny.

Delegacja działaczy żydowskich pod kierownictwem prezesa centralnego konsystorza żydowskiego w Bułgarii, Chaima Farchi, konferowała z wiceprezesem francuskiej Ligi Obrony Praw

Wiązanka faktów z kraju hitlerowszczyzny

OSWALD SPENGLER — HITLEROWCEM

(c) Głośny autor „Der Untergang des Abendlandes“ Oswald Spengler wydał obecnie nową książkę pt. „Jahre der Entscheidung“. Jak się można było spodziewać, Spengler przyznaje się całkiem otwarcie do hitlerowszczyzny. Nie jest to żadna niespodzianka; jego rozprawa poprzednia „Der Mensch und die Technik“ była już jaskrawym szyderstwem z humanizmu.

(c) Za tę swą służbę otrzymał Spengler już nagrodę; uniwersytet w Lipsku ofiarował mu katedrę historii, którą ongiś piastował sławny historyk Karol Lamprecht...

KATASTROFA WYDAWNICTW MOSSEGO

(c) W Niemczech krąży obecnie przysłowie: „Wer von Hitler frisst, stirbt daran“. Przekonał się o słuszności tego bon mot generałny dyrektor wydawnictw Rudolfa Mossego a w pierwszym rzędzie „Berliner Tageblatt“. Karol Vetter zdeklarował się jako „Frontschwein“ na pedził dawnych szczerze demokratycznych redaktorów wszystkich pism concernu Mossego. Pisma te „gleichschaltował“, czyniąc z nich tube hitlerowszczyzny. Zdawało mu się, że w ten sposób zyska względy Goeringa i Goebbelsa i uda mu się uratować tak prosperujące ongiś dzienniki przed katastrofą. Spodziewał się też, że hitlerowszczyzna sięgnie do kieszeni i obficie mu wy nagrodzi lokalską służbę. Doszło jednak do tego, że tak „Berliner Tageblatt“, jak i inne wydawnictwa musiały ogłosić niewypłacalność. „Berliner Tageblatt“, który ongiś był pismem światowym liczy obecnie zaledwie 11.000 abonentów. „Berliner Volkszeitung“, ongiś bardzo popularny organ drobnomieszczaństwa berlińskiego z 200.000 abonentów spadł do 20.000; „8 Uhr Abendblatt“, ongiś jeden z najpopularniejszych dzienników wieczornych Berlina sprzedaje obecnie dziennie zaledwie 6.000 egzemplarzy. Ostatnio wydawnictwo to ogłosiło już konkurs, by w ten sposób pozbyć redaktorów i personal należnych im pensyj. Na bruku znalazło się 1500 współpracowników wydawnictw Rudolfa Mossego. Z tego rezultatu chyba się cieszy dawny właściciel Hans Lachmann-Mosse, który był na tyle ostrożny, że agencje zagraniczne wydawnictwa usamodzielniał, zaś dzienniki wychodzące w Niemczech podarował fundacji specjalnie utworzonej dla prowadzenia tych pism. Był to pracodawca bardzo twardy i nieustępliwy wobec pracobiorców, którym groził ciągle, że wszystkich wyrzuci na bruk. Teraz ta groźba wreszcie została spełniona, a Hans Lachmann-Mosse spokojnie w Paryżu może się przypatrywać hanknietwu swych dawnych wydawnictw. Pan ten jest tak gruboskórny, że nie chciał nawet słyszeć o wypłaceniu pensji dawnym redaktorom, którzy musieli Niemcy opuścić, za co został w Paryżu publicznie wypoliczkowany. Miljoner schował ten policzek do kieszeni, którą ma mocno zamkniętą i wtedy ją tylko otwiera, kiedy chce spełnić jeszcze jeden jakikś swój kaprys.

GIELDA W BERLINIE DEMASKUJE KLAMSTWA HITLEROWSZCZYNY

Od dłuższego czasu prasa hitlerowska wszystkich odcieni bombarduje niemiecką opinię publiczną rozmaitemi kłamliwymi doniesieniami o poprawie sytuacji gospodarczej Rzeszy niemieckiej, o spadku bezrobocia i o zaczynającej się nowej koniunkturze gospodarczej. Najlepszym barometrem jest zawsze giełda. Jeśli kurs akcji spada, jest to dowodem, że świat gospodarczy nie ma zaufania do poczynań rządu, a kursy w ostatnich tygodniach na giełdzie berlińskiej szalenie spadały. Teraz wszyscy już wiedzą, że w

Niemczech dobrze się powodzi tylko przemysłowi amunicyjnemu. Zakłady Kruppa miały zaangażować nowych 50.000 robotników i mogły wydać w ostatnich 4 miesiącach 10 milionów marek na „ulepszenia“ techniczne. Jest już teraz tajemnicą publiczną, że zakłady Kruppa w bliskim czasie wziętem tempie przegrupowały się na produkcję wojenną. Także zakłady Mausera, jedna z największych niemieckich fabryk amunicji, powiększył w dwójnasób liczbę zajętych robotników. W laboratorjach I. G.-Farben przeprowadza się obecnie — jak już o tem donieśliśmy — eksperymenty nad nowym gazem trującym, którego skład zachowany jest w najściślejszej tajemnicy. Ma to być gaz, przed którym żadna maska i żadna ochrona gazowa nie pomoże.

A więc kwitnie przemysł amunicyjny, natomiast w innych gałęziach życia gospodarczego panuje tem silniejsza depresja. Zmniejszenie się bezrobocia następuje wyłącznie tylko na koszt poziomu płac. Wszędzie przechodzi się do 40-go dzinnego tygodnia pracy, a sumę przeznaczoną na płace rozdziela się na większą ilość robotników. Nie wzmacnia to siły kupna rynku wewnętrznego, bo kontyngent konsumentów składa się przeważnie z pół lub ćwierć-konsumentów. Z niektórych przedsiębiorstw usunięto kobiety pracujące i zastąpiono je mężczyznami, ale równocześnie zmniejszono płacę mężczyzn o różnicę między płacami mężczyzn a płacami kobiet. „Mężem opatrnościowym“, który w niektórych pruskich powiatach rolniczych zlikwidował bezrobocie, jest niejaki Koch, dygnitarz hitlerowski, którego wynosi się pod niebiosa, a które mu niedawno nawet „sam“ Hitler wysłał depeszę gratulacyjną. Pisaliśmy już, że ta likwidacja bezrobocia jest zwykłym tylko humbugiem, gdyż bezrobotnym, których przymusowo umieszczono u właścicieli dóbr i u chłopów, nie wypłaca się prawie żadnych poborów, a zamiast tego daje im się bardzo marnie utrzymanie. A zresztą po żniwach staną się znowu bezrobotnymi. Na fundusz pracy miano wyznaczyć miliard marek, ale narazie wydobyto tylko pół miliarda i dano pracę tylko około 300.000 bezrobotnym, którzy otrzymują mniej, niż wynosi zasiłek dla bezrobotnych. Sytuacja bezrobotnych, którzy otrzymali pracę przy budowie gościńców i dróg automobilowych, tylko się pogorszyła. Także w obozach pracy znalazła zatrudnienie we warunkach zupełnie przypominających pierwotne niewolnictwo garstka robotników, którzy nie otrzymują nawet minimum egzystencji.

Jak zaś w praktyce wygląda poprawa sytuacji gospodarczej w Niemczech, przekonanie się można chociażby z tego jednego faktu, że eksport niemiecki, o czym zresztą pisaliśmy, bardzo poważnie spadł. W rezultacie obniża się tylko sam poziom pracy w Niemczech, gdyż robotników kwalifikowanych rugują coraz bardziej robotnicy zwyczajni. Eksport maszyn spadł o 25 procent w porównaniu z rokiem 1930, a eksport oburwia o połowę katastrofalne są też obroty w domach towarowych.

Oto tak w praktyce wygląda poprawa sytuacji gospodarczej Rzeszy niemieckiej pod rządami Hitlera.

JEDYNY SUKCES..

Pan Krupp, jako przewodniczący niemieckiego związku przemysłowców wydał ukaz, wprowadzający we wszystkich fabrykach i przedsiębiorstwach — pozdrowienie hitlerowskie. Pozdrowienie wprowadzono pozdrowienie to do wszystkich szkół i sądów, a teraz uszczęśliwio no niem fabryki i przedsiębiorstwa. Zamiast chleba daje się robotnikom — pozdrowienie hitlerowskie.

Człowieka, posłem Henrykiem Gerneutem, oraz z członkiem angielskiej partji liberalnej, Walterem Meankinem, którzy biorą udział w wyżej wspomnianej konferencji.

W toku konferencji omawiano sytuację Żydów niemieckich oraz konieczność udostępnienia Palestyny dla szerokich rzesz prześladowanych Żydów, w pierwszym rzędzie z Niemiec.

PRZEGLĄD GOSPODARCZY

Umarzanie zaległych opłat funduszu drogowego

(;) Wydany przez Ministerstwo Komunikacji, w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu okólnik do wszystkich wojewodów w sprawie alg w spłacie zaległych opłat Państwowego Funduszu Drogowego, postanawia, że należy umorzyć wszystkim płatnikom:

1) wszelkie zalegające odsetki i kary za zwłokę z tytułu nieuregulowanych w terminie należności PFD. z wymiarów 1931—32 i 1932—33 za wszystkie pojazdy mechaniczne i konne oraz reklamy;

2) opłaty od ciężarów zarobkowych pojazdów mechanicznych (autobusy, taksówki i samochody ciężarowe) z wymiarów 1931—32 i 1932—33 w wysokości 25 proc. całego wymiaru obydwoh wspomnianych okresów budżetowych,

3) zaległe opłaty z tytułu art. 18 ustawy o PFD. w wysokości 45 proc. całego wymiaru z 1931—32 i 1932—33 r., zaległe opłaty od nośności ciężarowych pojazdów mechanicznych w wysokości 40 proc. całego wymiaru tego samego okresu.

Wspomniane wyżej umorzenia opłat za mechaniczne pojazdy zarobkowe, dotyczą w zasadzie wszystkich płatników PFD. jednakże wojewodowie mają niestosować tych umorzeń względem płatników, których zaległości powstały nie skutkiem ciężkiej sytuacji materialnej przedsiębiorstwa, lecz sposobu chęci uchylenia się od obowiązków względem PFD. Dalej podlegać będą umorzeniu także zaległe opłaty od nośności pojazdów konnych w wysokości 30 proc. całego wymiaru z 1931—32 i 1932—33 r., a w zależności od zeznania wojewodów, w poszczególnych wypadkach do 50 proc.

W związku z przyzaniem powyższych alg, należy niezwłocznie zarządzić wstrzymanie postępowania egzekucyjnego.

Przeciw rozporządzeniu o przemiale żyta

(;) Wobec aktualnej obecnie sprawy przedłużenia na rok następny mocy obowiązującej rozporządzenia z dnia 31 sierpnia 1932 r. o przemiale ży-

ta, Związek Izb Przemysłowo Handlowych R. P. zakomunikował ministerstwu spraw wewnętrznych swe negatywne stanowisko w powyższym zakresie.

Związek Izb stoi nadal na stanowisku zbędności i szkodliwości powyższego rozporządzenia, któremu to poglądy wszystkie izby przemysłowo handlowe dały wyraz, opinując projekt jego w roku ubiegłym.

Stosowanie norm standaryzacyjnych mąki, zdaniem Związku Izb, wpływa szkodliwie na interesy zarówno handlu i przemysłu zainteresowanej branży, jak i rolnictwa, powodując zmniejszenie spożycia zbóż, a temsamem niższe cen. Normalizacja przemiału zboża w drodze administracyjnej uzasadniona w pewnej mierze w okresach nieurodzaju koniecznością zapewnienia pokrycia wewnętrznej zapotrzebowania, traci zupełnie rację bytu w czasie nadmiernej — jak to ma miejsce obecnie — podaży zboża na rynku i wynikających z tego stanu rzeczy trudności w jego zbyciu tak wewnątrz kraju, jak i zagranicą.

Brak ingerencji organów administracyjnych w tych sprawach nie stoi jednak na przeszkodzie w kształtowaniu typów mąki żytniej w procesie przemiałowym przez samo życie, na płaszczyźnie wolnej konkurencji i dostosowania typów do zapotrzebowania rynków i warunków zbytu. Wszelkie natomiast przepisy, zmierzające do szlucznego wtłoczenia życia w ramy narzucone przez czynnik administracyjny, a pozbawione głębszego uzasadnienia gospodarczego, pociągają za sobą w praktyce z jednej strony nieprzezwyciężenie tych przepisów przez zainteresowane sfery, z drugiej zaś stwarzają możliwość rygorystycznego przestrzegania odnośnych norm ze strony władz, co w rezultacie pociąga za sobą utrudnienia i komplikacje w procesach gospodarczych.

Wobec tego, że dzisiejsza sytuacja silniej niż kiedykolwiek przemawia przeciwko wprowadzeniu wszelkich przepisów, które kryją w sobie możliwości utrudnień w życiu gospodarczym, Związek Izb zwrócił się do Ministerstwa spraw wewnętrznych z prośbą o nieprzedłużanie mocy obowiązującej rozporządzenia z dnia 31 sierpnia 1932 r. o przemiale żyta.

WIADOMOSCI Z KRAJU

Historycy żydowscy na międzynarodowym kongresie historyków

(;) Z Warszawy donosi ZAT.: W imieniu Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Kongresu Historyków, otworzył prof. dr. Bałaban pierwsze posiedzenie sekcji żydowskiej na Międzynarodowym Kongresie Historyków. Na przewodniczących sekcji żydowskiej wybrano prof. Salo Barona (Nowy Jork Uniwersytet Columbia) oraz prof. dra Meira Halevi (Bułareszt), na sekretarzy dra Dikera (asystent uniwersytetu Columbia) i dra Ringelbluma (Warszawa).

Pierwszy referat wygłosił prof. Salo Baron o t.: „Żydzi a żydostwo, wewnętrzna zależność społecznych i religijnych dziejów Żydów“. Drugi referat wygłosił prof. dr. M. Halevi „O wpływie Polski na żydostwo rumuńskie w wieku XVII i XVIII“. Trzeci referat wygłosił prof. M. Bałaban o „Wędrowności żydowskich elementów kulturalnych od Renu do Wisły i Dniepru“. Nad tymi referatami rozwinęła się ożywiona dyskusja, w której wzięli udział prof. Bałaban, prof. Halevi, dr. Mahler, dr. Stein, dr. Schipper i dr. Ringelblum.

Następne posiedzenie sekcji żydowskiej odbędzie się w sobotę 26 bm.

Samobójstwo naczelnika wydziału MSZ.

(;) Z Warszawy donoszą: We środę popołudniu w biurach MSZ popełnił samobójstwo wystrzałem z rewolweru naczelnik wydziału konsularnego Stanisław Próchnicki.

Sp. mjr Próchnicki był niegdyś adjutantem marsz. Piłsudskiego. Wystąpił on przed kilku laty z wojska w randze majora, przechodząc do służby w MSZ.

Z listów pozostawionych przez mjr. Próchnickiego wynika, że przyczyną samobójstwa były

przejęcia natury osobistej. Od pewnego czasu uważano zmianę w usposobieniu sp. Próchnickiego. Popadł on w depresję psychiczną i to prawdopodobnie pchnęło go do desperackiego czynu.

Skazanie dwóch studentów z OWP.

(;) Przed sądem starościńskim w Warszawie odbyła się rozprawa 2-ch studentów z Obozu Wielkiej Polski, Aleksandra Grobickiego i Tadeusza Łukaszczyka, którzy — jak już donieśliśmy wczoraj — aresztowani zostali za rozdawanie ulotek antyżydowskich i po urzędzeniu demonstracyjnej głodówki w areszcie, postawieni przed sądem. Re wizje przeprowadzone w mieszkaniach oskarżonych wykryły nielegalnie przechowywaną broń i materiały wybuchowe.

Za demonstracje i nielegalne przechowywanie broni sąd starościński skazał obu studentów: Grobickiego — na 60 dni aresztu, a Łukaszczyka na 12 dni.

Proces Gorgonowej w Sądzie Najwyższym

(;) W wyznaczonym na dzień 22 września procesie Rity Gorgonowej w sądzie najwyższym, ustalony został komplet sędziów. Rozprawie będzie przewodniczył sędzia Żymowski. Referentem sprawy wyznaczono sędziego Wyrobka, sędzią w tantom zaś sędziego Rudnickiego. Przed rozprawą obrońcy odbędą dwie konferencje, jedną w Krakowie, drugą zaś w Warszawie.

Proces egzotycznego złodzieja — hypnotyzera

(;) Kuluary sądu okręgowego w Warszawie zarożyły się onegdaj od ludzi o śniadych twarzach, czarnych włosach i srebrnych kolczykach w uszach. Mężczyźni ubrani w zwykłe, codzienne garnitury, kobiety natomiast strojące w jasne

PIĄTEK, 25 SIERPNI

Kraków (3128) 11:50 Program na dzień bieżący. 11:57 Sygnał czasu, hejnał z Wieży Marij. 12:05 Płyty. 12:25 Transm. z Warszawy. 12:35 Płyty. 12:55 Transm. z Warszawy. 13 Płyty. 15:25 Transm. z Warszawy. 15:35 Płyty 17 Transm. z Warszawy. 10:05 Odczyt pt.: „Najdawniejsi pionierzy polscy w Ameryce“ wygl. p. dr. L. Krzyżanowski. 19:20 Rozmaitości, komunikaty. 19:35 Progr. na dz. nast. 1940 Transm. z Warszawy. W przerwie o godz. 21 krakowskie wiadomości bieżące. 22:25 Transm. z Warszawy.

Lwów (380.7) 15:05 Program na dz. bież. Silva rerum i repertuar teatrów lwowskich, 15:35 Lwowska giełda zbożowa i płyty. 15:45 Lwowska chwilka morska i kolonialna. 17 „Z notatnikiem reporterem przez Bałkan“ — wygl. p. J. Radziwiński

Warszawa (1411.8) 7 Sygnał czasu. 7:05 Gimnastyka. 7:20 Płyty. 7:30 Dziennik poranny. 7:35 Płyty. 7:52 Chwilka gospodarstwa domowego. 7:55 Program na dz. bież. 11:57 Sygnał czasu, hejnał z Torunia. 12:05 Koncert popularny z ogrodu „Bagatela“ w Warszawie. 12:25 Przegl. prasy. 12:33 Komun. meteor. 12:35 Dalszy ciąg koncertu z „Bagateli“. 12:55 Dziennik polidniowy. 14:35 Płyty. 15:05 Wiad. bież. 15:10 Kom. Państw. Inst. Eksport. 15:15 Płyty. 15:25 Kom. gospod. 15:35 Płyty. 15:45 Chwilka lotnicza i przeciwigazowa. 15:50 Płyty. 15:55 Chwilka morska i kolonialna. 16 Płyty. 17 Przegląd wydawnictw. 17:15 Muzyka lekka z kawiarni „Gastronomia“. 18:15 Odczyt. 18:35 Koncert. 19:05 Płyty. 19:20 Rozmaitości. 19:35 Program na dz. nast. 19:40 „Na widnokręgu“. 20 Recital skrzypcowy R. Totenberga. W przerwie około g. 20:30 Dziennik wieczorny i około g. 21 Weekend (Dokąd jechać w święto). 21:10 Płyty. 22 Muzyka taneczna z dancingu „Oaza“. 22:25 Wiadomości sportowe. 22:35 Wiadomości meteor. dla kon. lotniczej i kom. kolejowy. 22:40 Muzyka taneczna.

Katowice (408.7) 15:05 Kom. gosp. i Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Katowicach. 16:10 Wl. Zelechowski: Recytacje autorskie. 16:30 Recital śpiewaczy p. Al. Hamerlaka (tenor). 19:05 Prof. dr. K. Simm: „Niewojenni bohaterowie“. 23 Skrzyżka pocztowa w języku francuskim.

Rzym (441.2) 12:30 Płyty 13 Koncert. 17:20 Koncert. 20:15 Koncert. 21:15 Komedja. 21:45 Pieśni. 22 Muzyka.

Praga (488.6) 10:10 Tr. z Bratisławy 11:05 Koncert. 12:10, 12:30 i 13:40 Płyty. 14:50 Tr. z Mor. Ostrawy. 17:45, 18:15 Płyty. 18:30 Aud. niemiecka. 19:25 Słuchowisko. 20:10 Pieśni czeskie. 20:35 Muzyka. 21 Koncert

Wiedeń (518.1) 11:30 Płyty. 12 Muzyka. 13 Muzyka. 15:55 Sceny baletowe z oper. 17:15 Koncert. 19 Muzyka, pieśni i tańce. 20 Koncert wiedeńskiej orkiestry. 21:45 Muzyka.

szaty. To cyganie, którzy przybyli na jeden z ciekawszych ostatnio procesów zygana Alfonsa Siwaka, złodzieja-hypnotyzera, okradającego przy pomocy swych nadprzyrodzonych właściwości instytucje finansowe. Ma on za sobą szereg takich kradzieży, których dokonywał w jeden i ten sam sposób, zmieniając posiadany banknot 500-złotowy na drobne i wyciągając przy tej okazji banknoty z podawanych mu paczek. Korzystając z oszołomienia kasjerów, zwracał im następnie paczki z brakującymi pieniędzmi i oddalał się. Ukradł w ten sposób: 2000 zł w Izbie Skarbowej przy ul. Marszałkowskiej 31 w Banku Ludowym w Krotoszynie — 1000 zł, w Kasie Skarbowej w Krotoszynie — 600 zł, w Kreditverein w Ostrowiu Wlkp. — 600 zł, w Kaliszu, w hurtowni Mon. Spiryt. — 500 zł itd.

Ciekawe jest, że żaden kasjer w chwili zmiany pieniędzy przez cygana nie był w stanie, pod wpływem silnego wzroku złodzieja, zareagować, a dopiero po jego odejściu spostrzegano kradzież. W końcu przy kradzieży w Warszawie, powięła tru się noga.

Cygan, którego sąd zapytywał, czy zgadza się na odczytanie zeznań nieobecnych świadków, czy też prosi o odroczenie sprawy odpowiedział:

— To róbcie, jak chcecie.
Wobec takiej rezygnacji oskarżonego, sąd udał się na naradę.

Rozprawę kontynuowano i przesłuchano szereg świadków. M. in. prof. Baley wypowiedział się, że cygan może być hypnotyzowany, sądząc z polysku jego oczu. Po zbadaniu tych świadków rozprawę odroczone do 2 września

Oryginalna „gymkhana“ motocykli

(;) W Londynie odbyły się niedawno kombinowane wyścigi motocykli (gymkhana), przy których uczestnicy musieli zamiast zwyczajnej przyczepki ciągnąć za sobą... wózek dziecięcy.

Igrzyska „Makkabi“ otwarte!

(Od naszego specjalnego wysłannika).

Praga, 23. sierpnia.

(!) Dzisiaj rozpoczęły się zawody sportowe Igrzysk „Makkabi“. Na kortach, boiskach i pływalni odbywają się imprezy, które potrwać kilka dni. Po ich ukończeniu będzie można przystąpić do bilansu sportowego i oceny dorobku organizacyjnego. Dziś jest na to może jeszcze za wcześnie. Ale jakkolwiek będzie przebieg wypadków, bez względu na efekt końcowy, jedno nie ulega wątpliwości: Igrzyska rodzą się w ciężkich warunkach.

W ciężkich warunkach czeka otwarcia Igrzysk reprezentacja polska. Zawodników umieszczono na peryferiach miasta w domu wycieczkowym. — Ochrzczona po czesku „noceharnia“ jest — według pogłosek — noclegiem dla włóczęgów, „czy też — jak mówią inni — „turystów“.

Faktem jednak jest, łóżka wąskie, których jedyne „umeblowanie“ stanowi koc i prześcieradło na siatce drucianej, bez poduszki, nie stanowi odpowiedniego miejsca wypoczynku dla zawodnika.

Protesty przeciw tym kwaterom nie wiele pomogły. Z trudem przetransportowano stamtąd piłkarzy i po jednej „przespanej“ nocy, lekkoatletki,

Obok tego problemu są i inne. Niedopisuje jedzenie, skarży się bardzo prasa zamiejscowa, a gospodarze tłumaczą wszystko terminem trzycztygodniowym, który dzieli ich od chwili odwołania Igrzysk w Czerniowcach i powierzenia ich Pradze.

Bezsprzecznie dużo w tem słuszności, ale wielu niedomagań nie da się tem wytłumaczyć. Czekały narazie rozwoju wypadków, ufnie, że chaos początkowy jest objawem przejściowym, a wyłoni się z niego wspaniała impreza.

Piłkarze nasi grają w piątek

Laskawy był los dla naszej reprezentacji piłkarskiej. Nie grała ona bowiem w pierwszej turze rozgrywek, wchodząc bez gry do drugiej kolejki. Losowanie turnieju piłkarskiego odbyło się we wtorek wieczorem. Polskę reprezentowali p. Schneider Maksymilian z Krakowa i p. Zajdler z Łodzi. W wyniku losowania grały we środę Czechosłowacja—Łotwa, we czwartek Palestyna—Rumunja. Polska spotka się w piątek ze zwycięscą meczu Czechosłowacja—Łotwa. Ciekawe jest, iż Łotwa ma w razie zwycięstwa odmówić grania z Polską, tłumacząc się względami natury „państwowej“.

Zwycięzca tego spotkania gra we finale ze zwycięscą meczu Palestyna—Rumunja.

„Makkabiada Hasmonejska“

We środę przedpołudniem odbyła się w apartamentach „Grand Hotel Steiner“ konferencja prasowa, na którą przybyło przeszło 70 przedstawicieli prasy. Zebranie zagał wiceprezydent „Makkabi“ p. dr. Rosenfeld, z kolei przemawiali p. inż. Pataky (Holandia), dr. Lelewer, prezydent „Makkabi“ i inż. Pacoysky (Czechosłowacja). P. dr. Lelewer w pięknych słowach zarysował historię ruchu „Makkabi“ od jego powstania aż do chwili obecnej, informując szczegółowo o czekającej sport żydowski wspaniałej imprezie — II Makkabiadzie, która odbędzie się w 1935 r. w Palestynie i ze względu na 2.100-letnią rocznicę Hasmonejczyków, nazwana będzie „Makkabiada Hasmonejska“. Ponadto weźmie Palestyna udział w „Olimpijadzie Indyjskiej“ w r. 1934.

Czesi zapraszają sportowców żydowskich

Bawiący w Pradze sportowcy żydowscy z całego świata, otrzymali szereg zaproszeń ze strony czeskich klubów i związków sportowych.

I tak reprezentacja piłkarska Palestyny rozegra we wtorek 29 b. m. mecz ze słynną drużyną Sparty praskiej. Poza tem A. C. Kolin zaprosił żydowski zespół piłkarski na spotkanie w dniu 28 b. m.

Vysokoskolsky S. C. rozegra w poniedziałek 28 b. m. mecz koszykówki i siatkówki z zespołami Palestyny.

Wspaniała konkurencja w zawodach lekkoatletycznych

Najsilniej obslaną imprezą są bezsprzecznie zawody lekkoatletyczne. Nietylko naskutek licznego udziału, ale przedewszystkiem wysokiej klasy zawodników. W szeregach poszczególnych zespołów widzimy olimpijczyków oraz reprezentantów poszczególnych państw.

Wśród sprinterów faworytami są Cohen (Anglja — b. mistrz olimpijski), Engel (Czechosłowacja) i Koenig (Austria).

Najsilniejsza konkurencja jest w biegach średnich, gdzie startują m. in. Blödy, Deutscher (Austria), Frankl (Palestyna), Schwarz (Czechosłowacja). W rzutach uważają za faworytów Stila i Majorczyka (Polska).

ROMAN GEHORSAM.

Rozmaitości sportowe

JUGOSŁAWIA ZWYCIĘŻYŁA NORWEGJĘ 5:0.

w meczu tenisowym o puchar Davisa — eliminacja na rok 1934.

EKS (Katowice) ZWYCIĘŻYŁ HAKOAH (Bielsko) w meczu ostatnim waterpolowym 7:0 (3:0). Ostateczny stan tabeli mistrzostw waterpolowych Polski na 1933 rok jest następujący:

- 1) EKS (8 gier, 14 pkt., 42:5 st. br.).
- 2) AZS (Warszawa) (8, 11, 15:11).
- 3) Makkabi (Kraków) (8, 8, 17:23).
- 4) Cracovia (8, 6, 18:25).
- 5) Hakoah (Bielsko) (8, 1, 8:55).

SENSACYJNY MECZ Tłoczyński—Hebda.

(!) W najbliższą sobotę i niedzielę odbędzie się we Lwowie mecz tenisowy o drużynowe mistrzostwo Polski pomiędzy Warszawską Legią a lwowskim L. K. T. W ramach tego meczu dojdzie do skutku sensacyjny pojedynek pomiędzy Hebda a Tłoczyńskim. Ze względu na nieobecność Tłoczyńskiego na mistrzostwach Polski, będzie to pierwsze spotkanie tych tenisistów w sezonie bieżącym.

KUSOCIŃSKI WRACA NA BIEŻNIĘ.

(!) Kusociński po przeszło trzymiesięcznej przerwie powrócił już do czynnego życia sportowego i rozpoczął treningi. Lekarze orzekli, że noga jest już w porządku tak, że Kusociński, aczkolwiek nie zamierza startować w poważniejszych imprezach w bieżącym sezonie, podejmie wkrótce próbę pobicia dwu rekordów Polski należących do ś. p. Freyera w biegach na 15 km i godzinnym. — Poza tem Kusociński będzie intensywnie trenował w ciągu zimy, by na przyszły rok wystąpić na mistrzostwach Europy w Rzymie.

OBÓZ TRENINGOWY DLA PIŁKARZY przed ustaleniem reprezentacji na mecz z Jugosławią.

(!) W dn. 10 września, rozegra Polska mecz z Jugosławią. Mecz ten jest bardzo ważny — dlatego kapitan związkowy, p. Kałuża, starannie przegłąda i obserwuje formę wszystkich czołowych naszych piłkarzy.

Dowiadujemy się, że zamierza on urządzić już w najbliższych dniach obóz treningowy w Krakowie dla najlepszych piłkarzy polskich, by wzorem lat dawnych (1921, 1923, 1924), jedenastka nasza mogła się zgrać ze sobą i wspólnie zapoznać, a nie jak to dotychczas było praktykowane, dopiero na boisku.

WARSZAWSKA LEGJA WCHODZI DO LIGI WATERPOLOWEJ.

(!) W spotkaniach o wejście do ligi waterpolowej sytuacja uległa już wyjaśnieniu. Mianowicie do ligi wchodzi zwycięzca grupy wschodniej warszawskiej Legja, dzięki temu, że mecz półfinałowy między Unją (Poznań) a BBSV (Bielsko) został przez zarząd PZPN unieważniony jako walkower na niekorzyść obydwu drużyn a to z tego względu, że Unja nieprawnie opuściła po meczu basen a BBSV wystawił drużyny gracza, zgłoszonego do innego klubu.

(!) POLONJA PRZEMYSKA UZYSKAŁA Z LIGOWYM RUCHEM szczytny wynik 4:4 w Przemysłu, przyczem stale prowadziła. Dowodzi to bezsprzecznie wcale wysokiej klasy pretendującej do klasy ligowej Polonji. Z tą samą Polonią niedawno właśnie zremisowała Makkabi krakowska, a Hasmonea z Równego jest jej równorzędnym przeciwnikiem w walce o wejście do ligi, czego rozstrzygnięcie padnie w meczu z 27 bm. w Przemysłu.

PUSZ, mistrz kolarski torowy Polski, zrewanżował się w Warszawie Koszutskiemu za ostatnią porażkę w Kaliszu.

FRANCJA—HOLANDJA mecze pływackie w PARYŻU wygrali w panach Francuzi 33:30 pkt., zaś w paniach (bez rekordzistki światowej słynnej Ten Ouden) Holenderki 34:14 pkt.

NIEMCY POKONALI ANGLIKÓW w lekkiej atletyce w Londynie w stosunku 76.59 pkt.

SZWAJCARJA ZWYCIĘŻYŁA MONACO w grze eliminacyjnej o puchar Davisa.

Do wszystkich drobnych kupców w Polsce!

Odezwa Antyhitlerowskiego Komitetu Gospodarczego

Centralny Komitet antyhitlerowskiej akcji gospodarczej ogłosił następującą odezwę do wszystkich drobnych kupców w Polsce:

Zrządzeniem losu drobny kupiec żydowski jest niestety pierwszym kozłem ofiarnym każdej politycznej katastrofy, związanej z rozruchami antyżydowskimi. W takich razach drobny kupiec jest pierwszym, zdany na łaskę lub niełaskę podburzonego tłumu. Tak było w różnych krwawych okresach naszych dziejów i tak jest też dzisiaj. Jest zatem zrozumiałym, że drobne kupiectwo żydowskie stanowi element historycznie najbardziej wypróbowany, zdolny do jaknajgłębszego odczuwania niedoli naszych braci w innych krajach.

W sąsiednich Niemczech stosowany jest obecnie wobec bezbronnych Żydów najokrutniejszy terror. Wydziera się im kęs chleba z ust i poddaje się ich najwyższemu torturom. Co się obecnie dzieje w hitlerowskich Niemczech, przekracza okrucieństwem i bezwstydną najbardziej ponurą średniowiecze. Światowe żydostwo zdecydowało zatem, że jedynym skutecznym środkiem zwalczania hitlerowskiego barbarzyństwa jest zdecydowany bojkot gospodarczy. Tylko ten środek zmusić zdoła splamionych krwią żydowską hitlerowców do opamiętania się i do przywrócenia praw ludności żydowskiej w Niemczech.

Przeżywamy obecnie chwilę niezmiernie odpowiedzialności historycznej. Na szali waży się los netylko ludności żydowskiej w Niemczech, lecz był całego narodu żydowskiego na świecie. Od nas samych zależy jaknajrychlejsza likwidacja krwawego hitleryzmu. Żydzi jako element pośredniczący między wytwórcą a spożywcą, są w mocy okiełznać drapieżne apetyty krwawego hitleryzmu przy pomocy sprawnie zorganizowanego bojkotu wyrobów niemieckich.

Od Was, drobni kupcy żydowscy, zależy sukces podjętej akcji bojkotowej. Wy, którzy wchodziście w bezpośredni kontakt z klientem, najprawiej przyczynić się możecie do powodzenia wielkiego, brzemiennego w skutki zadania.

Pamiętajcie, iż pod żadnym pozorem nie wolno Wam ani nabywać ani sprzedawać towarów niemieckich!

Drobne kupiectwo żydowskie! Żydostwo świata całego wstrząśnięte zostało wielką klęską, pod którą uginają się bracia nasi w Niemczech i poprzysięgło nie zaznać spokoju, póki będzie się pomiało życiem i mieniem żydowskim w Niemczech! Czyż Ty, sklepkarzu żydowski, poważasz się wylać z pod jedności żydowskiej? Pamiętaj, że ktokolwiek nabywa lub sprzedaje towary niemieckie, ten pośrednio wzmacnia żądno krwi wroga!

Niech świat cały wdzi że nie jesteśmy bydlęciem ubojowym, wyciągającym bezradnie szyję pod noż, lecz starym, wielkim i dumnym narodem, broniącym godnie swych praw do życia.

Handlarz żydowski i klient żydowski unikają towarów niemieckich!

Centralny Komitet Antyhitlerowskiej Akcji Gospodarczej.

Centrala Związku Kupców.

Centralny Związek Drobnych Kupców.

Centralny Związek Rzemieślników-Żydów.
Zrzeszenie Inżynierów w Warszawie.

Bezwzględny bojkot śledzi niemieckich!

Ś Zbliża się okres sprowadzania z Niemiec surowych ryb dla ich przerabiania w kraju na tzw. bikiingi wędzone i marynaty. Ryby te rokrocznie sprowadzane bywają do Polski w olbrzymich ilościach.

W związku z bojkotem wszystkich towarów pochodzenia niemieckiego, zwrócili się żydowskie organizacje gospodarcze do kupców i właścicieli wędzarni z wezwaniem, aby bezwarunkowo wstrzymali się od zakupów tych ryb w Niemczech. Wiadomo, że czas połowów w Niemczech przypada na wrzesień, zaś połowy w Anglii i w Norwegii odbywają się w październiku. Publiczność niezawodnie bojkotować będzie bikiingi

Jeśli książę Walji się nie ożeni...

(;) królowa angielska będzie 7-letnią obecnie księżniczka Elżbieta, córka drugiego syna króla angielskiego, księcia Yorku. Na ilustracji naszej widzimy małą Elżbietkę, a obok niej siostrzyczkę jej, 3-letnią Małgorzatę Różę. Obie urodziwe dziewczeczki cieszą się w Anglii wielką popularnością.

pochodzenia niemieckiego, przyczem kontrola pochodzenia tego towaru będzie bardzo ułatwiona ze względu na czasokres znajdowania się bikiingów w obrocie handlowym. Śledzie te bowiem nie będą konsumowane przed listopadem, gdyż towar, znajdujący się w obiegu przed tym miesiącem, będzie niewątpliwie pochodzenia niemieckiego. Jesteśmy przekonani, że wszyscy kupcy poprą tę akcję bojkotową w poczuciu obowiązku moralnego i nie zajdzie potrzeba zmuszenia ich do tego drogą napiętnowania ich w prasie.

Rozpowszechniajcie „NOWY DZIENNIK“

L. KAHANOWA.

Planty krakowskie

12-ta w południe.

Uśmiechnięte buzie, rozmięzwione czapryniki dobrze ubranych dzieci, połyskujący lakier modnych wózków, nieskazitelna biel czepków „Schwester“, hanany, pomarańcze. „Jedź kochanie — połknij to narazście“, — niecierpliwie odruch młodej matki. — Okropna męka z tym moim małym, i pobyt nad morzem apetytu jego nie wzmożę“. — O mało co, a przeoczyłaby panią N. Pomyśleć tylko, — nie zobaczyć modelu, przywiezionego z zagranicy via Gdynia. „No nie tak znów bajeczny i wart wychwalania, — ale zawsze. — skąd ta niewiasta tyle pieniędzy bierze. Nie sposób, aby skatachowany mąż na to wszystkołożył może to przecież prawda z tym przyjaciele? Idź się bawić. Jureczku i uważaj na ubranko. Ja przejdę się aż do Pawillonu.

Zwir skrzypli.

Stońce nie skąpi swych kilowatów.

Pawillon Sławkowska. Długa. Nie dalej — trzeba wrócić.

Szkoda. Warto by zobaczyć w dalszej części plant te ławki pełne szarych twarzy, szarych i zniszczonych ubrań, szarych ludzi. Szarych i niepotrzebnych. Bezrobotni oblekli ulice“. — W Krakowie obsiedli ławki. Tłoczy się ich na jednej ławce dość sporo. Magnesem tutaj gazeta. Najbliżsi towarzysze czytają równocześnie z właścicielem, dalsi czekają na swoją kolej. Nie spieszą się, bo i do czego? I ci, co jeszcze po zasiłek się zgłaszają, i ci, którzy go już wybrali. Ciepło

na plantach, więc siedzą. Dowie się człek czego przeczyta, odwleczę powrót do domu. Później zobaczy tę izbę, te twarze swych ludzi, dla których każdy jego „szary“ powrót jest przekreśleniem gdzieś tam tlejącej się jeszcze iskierki nadziei. Obsiedli więc ławki i czekają.

Zwir trzeszczy.

Wiekowe drzewa miły chłód dają.

Stodki zapach skoszonej trawy.

Godzina 1-sza.

Ogródek Jordanowski się opróżnia. Zamki z piasku i wymyślne budowle zapadają się ubożne zabawki trzeba złożyć. Łączą się brudne rączki. Parami. Uważnie chodzić, bo tuż niedaleko tramwai. Poczciwy, krakowski, spokojny jak to południe, ale o wypadek nie trudno. Parami więc. — Co też mama da dzisiaj na obiad?

11-ta w nocy

Pojedyncze pary na ławkach „w cieniu“ uniwersytetu. Czasami grupka młodzieży. Wracają i głośno kończą dyskusję, rozpoczętą w Cichym Kąciku lub gdzieś nad Rudawą. — Starsza pani wygodnie układa nogi. Nadreptała się cały dzień po kuchni. Szkoda, że późno i wracać trzeba.

W Pawillonie muzyka. Pan mecenas opowiada przy stoliku o emocjach podróży naokoło Anglii. „Doprawdy pięknie było“. — „Pojeździemy i my na drugi rok. Stelu — koniecznie świat poznać trzeba“, — mówi p. dyrektor. Muzyka gra sentymentalny wieniec pieśni. Słuchacze, o! darmo wi z zewnątrz, z krzesła — skrzętnie łowią dźwięki. Pod ogrodzeniem kawiarni trzech malców-żebraków przeprowadza sprawiedliwy podział zysku dziennego.

Pod teatrem zmiana scenery. Rzędy palm

tworzą wystawną dekorację, na tle której jaskrawiej jeszcze odcinają się czerwone berety i jeszcze czerwieniejsze policzki i wargi. Podczernione oczy, papieros w ustach. Nerwowe ruchy oczekiwania na „gości“. — Ochrypli głos za głośno się śmieje. Wszystkie się znają, odróżniają wmg kategorię przechodniów, wiedzą, którego zaciepić warto. Wszystkie zna policjant, znają stare izby „Pod telegrafem“. Twarze brzydkie i ładne, stare i młodsze, aż do dzieciennych prawie. Codziennie kadry się powiększają, każda redukcja przysparza nowego narybku. Konkurencja niebywała. Sprytu trzeba niełada, aby się ostać. A gdy przyjdą zimne noce, gdy policjant tropić pocznie, a papłery się zgubią? Niby pewne siebie, krzykliwe, tylko tam gdzieś w kącie oczu czai się lęk i głód. Skończyły się palmy reprezentacyjne.

W cień się sunął gmach na Gródku.

3-ka sumie do remizy.

Zamykają się budki i owocarnie.

Tu, z drugiej strony Starowiśnej, niema już beretów ani szminki, ani zalotnych płaszczyków. Tu jest królestwo „Sadówki“. Tu są wykrzywione obcasy, wystrzępione chustki, wyniszczone i starte twarze, przepite głosy. Tu niema przeczeka tu są wyzywania. Tu gdzieś w pobliżu czeka kompan-sutener. Tu już nie ulica — tu rynszok. Tutaj tworzy się materiał dla sensorycznych rozpraw. „Nożowicz postrzelił prostytutkę“. Tutaj mają swoje zaplecze liczni przestępcy. Okręg parjasów. „niespołecznych“ o których cicho w różnych stowarzyszeniach. Ropiaczy wrzód, który niby znajduje się z drugiej strony barjery.

KRONIKA

SIERPIEN

25

PIĄTEK

3 Elul 5693

Wschód
słońca
4 m. 27Zachód
słońca
18 m. 24

P. Prezydent Rzpltej przyjeżdża do Krakowa

Na koniec sierpnia przypada 400-na rocznica urodzin króla Stefana Batorego. W związku z tem odbędzie się w Krakowie szereg uroczystości, które zaszczyli Swą obecnością P. Prezydent Rzeczypospolitej prof. Mościcki.

Prezydent Rzeczypospolitej przybędzie do Krakowa dnia 31. sierpnia i zamieszka na Zamku Wawelskim.

W uroczystościach ku czci Stefana Batorego wezmą też udział przedstawiciele rządu i narodu węgierskiego, który wydał Wielkiego Króla. Król Stefan Batory był, jak wiadomo, przed koronacją na króla polskiego księciem siedmiogrodzkiem.

Minister Hubicki w Żydowskiej Kolonii Rabczańskie

Podczas swojej niedawnej podróży inspekcyjnej w Rabce zwiedził p. Minister opieki Społecznej dr. Hubicki również i Kolonję Rabczańską im. Marii Fraenckowej. P. minister, w towarzystwie swojej małżonki oraz p. wojewody dra Kwaśniewskiego, obejrzał dokładnie obydwie bydnyki i wszystkie urzędnictwa kolonii, przyczem z najwyższym uznaniem wyrażał się o tej instytucji, cieszącej się zresztą od dawna zasłużoną popularnością wśród społeczeństwa żydowskiego. P. ministrowa Hubicka była tak dalece pełną uznania dla kolonii, że prosiła o przesłanie jej jubileuszowego sprawozdania wydanego w swoim czasie przez wydział Kolonii.

IV. ogólnokrajowy konkurs modeli latających LOPP. w Krakowie

na Wielkich Łoniach od 26—28 sierpnia

Na Konkursie zobaczymy zawodników, instruktorów i amatorów ze wszystkich województw Rzeczypospolitej. Między zawodnikami warszawskimi wystąpi ze swoimi modelami p. Błaszczyński Kazimierz, który ma za sobą pierwszą nagrodę honorową Zarządu Głównego LOPP. z roku 1932 i puhar ks. Radziwiłła, za największą ilość punktów zdobyty w roku 1932. Warszawa wysłała również p. Woynę najstarszego instruktora modelarstwa i autora wielu prac z tej dziedziny i kilkakrotnego zdobywcę różnych nagród. Oprócz tego silną konkurencję wysłała Kraków, Lwów, Wilno, Poznań, Gdańsk, Łódź, Lublin, Kielce. Dotychczas wszystkie Ogólno Krajowe Konkursy odbywały się w Warszawie, w tym roku Zarząd Główny LOPP. robi po raz pierwszy próbę organizowania takich konkursów na prowincji, jako pierwsze miejsce wybrał Kraków z powodu wysokiej klasy zawodników krakowskich. Przypuszczalna ilość zawodników na tegorocznym konkursie instruktorów i amatorów około 60 osób.

„Z okien wagonu“

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Krakowie wydała schematycznie opracowane trasy turystycznych odcinków kolejowych, obrazujące panoramę obserwowaną przez podróżnych w czasie jazdy z okien wagonu.

Dotychczas ukazywały się dwa wydawnictwa odcinka Kraków—Zakopane i Kraków—Krynica w cenie 10 groszy za sztukę.

Odezwa przedsiębiorców budowlanych

Na murach miasta pojawiła się wczoraj odezwa podpisana przez trzy zrzeszenia przedsiębiorców budowlanych: a to Związek Budowniczyk, Cech

Dziś w kinie „UCIECHA“ nowa niebywała sensacja! Film w cudnych kolorach — o niewidzianym przepychu barw! Potężny dramat rozgrywający się na „Tajemniczej wyspie“ i na dnie morza — według słynnej powieści sensacyjnej Juljusza VERNEGO

TAJEMNICZA WYSPA

W gł. rolach: Lionel Barrymore, Lloyd Hughes, Jane Daly. Niewidziana dotychczas na filmie podróż z powierzchni ziemi na dno oceanu, zdjęcia dna morskiego w naturalnych kolorach. Potężny dramat miłosny, oto co nam daje „Tajemnicza wyspa“ film nad filmy!

Czy pamiętacie o nich?...

§ Mówimy i piszemy bezustannie o barbarzyństwie hitleryzmu, atoli niedość pamiętamy o tych jego ofiarach, które znajdują się na tłałczce wśród nas, bez żadnych środków do życia, skazane wyłącznie na naszą pomoc. Dziesiątki uchodźców żydowskich z Niemiec przebywa na tłałczce, a bardzo wielu z tych ludzi utrzymuje się wyłącznie z tego, czem ich wesprzeć mogą komitety pomocy.

A kasa Żydowskiego Komitetu Pomocy dla Uchodźców z Niemiec przy Gminie żydowskiej w Krakowie jest obecnie — pusta. Fundusze zostały w całości niemal wyczerpane, a jeśli obywatelstwo żydowskie naszego miasta nie będzie ofiarnej odnosiło się do tej sprawy, wówczas Ko-

mitet Pomocy dla Uchodźców będzie zmuszony zaprzestać swej pracy.

Czy pamiętacie o nich?... — o prześladowanych braciach Waszych, ofiarach hitlerowskiego barbarzyństwa, pozbawionych własnego kąta i możności zarobkowania, tylko dlatego, że są Żydami?..

Jeśli o nich pamiętacie, składajcie regularne miesięczne datki na rzecz Komitetu dla uchodźców! Jest to świętym Waszym obowiązkiem — obowiązkiem prostego poczucia ludzkości i żydowskiej solidarności. Niechaj nie znajdzie się wśród Was żaden nawpół zamożny obywatel, który nie był opodatowany na rzecz Żydowskiego Komitetu dla uchodźców!

mistrzów murarskich i ciesielskich oraz Sekcję budowlaną Związku przemysłowców w Krakowie.

Odezwa wzywa strajkujących robotników do powrotu do pracy i przestrzega przed skutkami 5-ciotygodniowego strajku, a to utraty praw do zasiłku z funduszu bezrobocia i świadczeń Kasy Chorych.

Pozatem odezwa wyszczególnia warunki płac, na jakich robotnicy mają powrócić do swych warsztatów. Są one niezmiernie niskie i tak wynosi wynagrodzenie za godzinę: murarz i cieśla I-iej klasy zł 1.38, II-iej kl. zł 1.19, przodownik żelbetoniarski od 0.90—1.10, gracz 0.70, pomocnik niewykwalifikowany starszy od 0.48 do 0.66, młodszy pomocnik niekwalifikowany od 0.37 do 0.48.

Płaca t. zw. koźlarza przy wynoszeniu 1.000 szt. cegieł do piwnic i parteru zł 3, za każde następną piętro wzgl. 4 m wysokości 1.25.

Na roboty zostaną przyjęci wszyscy ci, którzy przerwali pracę w dniu 24 lipca.

We środę zakończył się po kilkutygodniowym trwaniu strajk robotników stolarskich w Krakowie. Strajk zakończył się naogół zwycięstwem robotników.

— DZIŚ NOCNY DYŻUR APTEK: Rynek 13, ul Retoryka 1, Lubicz 7, Stradon 6, Karmelicka 9 i Kalwaryjska 27.

— NABOŻENSTWO ŻALOBNE KU CZCI SP. MICHAŁINY MOŚCICKIEJ. W dniu wczorajszym jako w pierwszą rocznicę śmierci sp. Michałiny Mościckiej, małżonki p. Prezydenta Rzpltej, projektorki i członkini Zw. Pracy Obywatelskiej Kobiet, odprawione zostało uroczyste nabożeństwo żałobne w kościele św. Anny staraniem ZPOK w Krakowie. Na nabożeństwo przybyli przedstawiciele władz cywilnych i wojskowych, przedstawiciele organizacji społecznych ze sztańdami oraz liczne rzesze obywatelstwa krakowskiego.

— ECHA NASZEGO „KONKURSU LETNIEGO“ WP. dr. B. Zolmann, lekarz w Limanowej, pisze nam: „Donoszę uprzejmie, że z bezpłatnego pobytu w „Przystani“ w Zakopanem skorzystałem wraz z żoną przez 7 dni. Z pobytu we wspomnianym pensjonacie byłym pod każdym względem bardzo zadowolony. Tą drogą więc Szan. Wydawnictwu, jakoteż WPaństwu Weindlingom składamy serdeczne podziękowanie“.

— SPRAWY MIEJSKIE. Na ostatnim posiedzeniu Magistratu m. Krakowa, które odbyło się dn 23 bm. pod przewodnictwem p. wiceprezydenta W. Ostrowskiego, poza szeregiem spraw bieżących zatwierdzono 7 planów budowy nowych domów, 5 nadbudówek, 8 projektów przebudowy parcia i sztyldów- 7 połączeń kanałowych, 2 podziały parcel i szereg zaliczek dla Miejskich Zakładów dobroczynnych. Ponadto omawiano sprawę dodatku komunalnego do opłat państwowych od patentów na wyrób i sprzedaż trunków na r. 1934, kwestje związane w budowę paru ustępów publicznych w różnych punktach miasta oraz sprawę naprawy toru tramwajowego na ul. Florjańskiej. Dłuższą dyskusję wywołał plan dalszych robót nad pogłębieniem Drwini Wkońcu postanowił Magistrat rozpiścić konkurs na budowę 4 pylonów, służących do zawieszania lamp elektrycznych dla oświetlenia dojazdów na IV most im. Marszałka J. Piłsudskiego i zatwierdził zarządzenia VII Wydziału wydane w związku ze Zjazdem Historyków w Krakowie.

Stomatolog. Dr HABEROWIE powrócił — Kraków, Grodzka L. 32

HERBATA: mieszanka angielska, smaczna i wydajna. — Cena Zł 20.— kg
Poleca: M. JAWORNICKI, Kraków, Rynek Gł. 44

BIWANY, CERATY, LINOLEUM
A. NUSSBAUM, DIETLA 45

Kronika wypadków

— ZGON 105-LETNIEJ STARUSZKI. W Krakowie przy ul. Skawińskiej 12 zmarła wczoraj bhp Liba Pławker, przeżywszy lat 105. Urodziła się więc w roku 1828! Ież to musiała staruszka widzieć w życiu swoim, osiągając wiek zbliżony, już do wieku patriarchów biblijnych.

— DWA ZAMACHY SAMOBÓJCZE. We wtorek popołudniu przed parkiem Krakowskim jakaś biedna bezdomna staruszka, której życie już zbrzydło, wypila ćwierć litra spirytusu denaturowanego. Pogotwoie ratunkowe przewiozło biedaczkę do szpitala. Nazwisko jej: Rozalja Błody (liczy lat 70). Tegosamego dnia wieczorem zdarzył się drugi zamach samobójczy. W pewnej chwili wszedł do bramy gmachu Banku Polskiego przy ul. Zaczysze jakiś młody człowiek, który z kieszeni wyjął jakąś flaszeczkę: kwas solny. Przyłożył do ust i — wychylił. Lekarz pogotwioła przewiózł desperata do szpitala. Nieszczęśliwy człowiek, zapewne bezrobotny, doznał tak silnego poparzenia ust, iż wszelkie porozumienie się z nim było niemożliwe. Zdołano jedynie na podstawie papierów ustalić, iż nazywa się Alojzy Kocyba, liczy lat 29 i mieszka stale w Jugowicach pod Krakowem.

— NIESZCZĘŚLIWY WYPADEK. Na dworcu towarowym w Krakowie zdarzył się fatalny wypadek. Mianowicie przetokowy Jakób Franczak podczas pełnienia służby został potrącony przez przejeżdżający wóz kolejowy, przyczem odniósł ranę policzka prawego, a nadto doznał złamania wszystkich zębów w dolnej szczęce. Pogotwoie ratunkowe przewiozło Franczaka do szpitala św. Łazarza.

— OKRADZIONY ZAKŁAD U. J. Do niezamkniętej stodoly zakładu rolniczego U. J. zakradli się w nocy złodzieje i skradli 8 sztuk rasowych królików, nadto 28 kilo pięknych pomidorów i wreszcie — 50 metrów sznura. Ogólna wartość — 230 złotych. Nawet uniwersytetu nie uszanują parowie złodzieje!

— JEDEN ROWER PRZYNAJMIEJ musi codziennie paść ofiarą złodziejasków. Przyjeżdża gość na rowerze, ma coś załatwić, a tymczasem rower zostawia w sieni. Wraca — rower ani śladu. Nie zdarzyło się jeszcze, by o przygodzie takiej nie wspomniał komunikat policyjny. Taka też przygoda spotkała wczoraj p. Wilhelma Wadowskiego z ul. Myśliwskiej 24. Przyjechał na Wolską rowerem i wrócił do domu — pieczo komunikat bowiem nie wspomina, czy zafundował sobie tramwaj.

— WYPRAWA PO SŁODYCZE. Do sklepu cukierniczego p. Wiktora Grünkrauta przy ul. Długiej 51 zakradli się złodzieje przez zdjęcie krat u drzwi, które zresztą nie były zamknięte. Nie obłowili się jednak zbyt, bo właściciel sklepu

spłoszył ich i zaalarmował dozorcę. Mimo to zdążyli złapać nieco słodczy i tytoniu za 90 złotych, poczem zbiegli.

— TO BARDZO NIELADNIE, PANNO HEMPEREK! Załedwie 18 wiosen liczy sobie Marja Hemperek z Kobierzyna i taka już jest morował Przychodzi sobie do służącej pp. Gewertner przy ul. Wawrzyńca 4 i powiada do niej: Co tu, głupia, będziesz siedziała na takiej posiadzie, ja dla ciebie mam „klasa“ posadę we fabryce czekolady. Najesz się słodczy i tylko dusza zapragnie. I tak dziewczynę urzekła widokiem tej słodkiej po. ady. że ani tamta się nie spostrzegła, gdy Hemperek ściągnęła z przedpokoju co lepsze rzeczy, a to płaszczyk jakiś, a to zarzutkę i kilka jeszcze drobiazgów — i w nogi. Razem wszystkiego wartości około 200 zł. Ale toby jeszcze nie było nic. Idzie sobie nazajutrz do p. Marji Adamskiej przy ul. Zielnej Boecznej 12 i znowu: szuka jakiej młodej kobiety do fabryki gorsetów. Pani Adamska poleciała jej Michalinę Dziadowszyk. Panna Hemperek prowadzi uszczęśliwioną dziewczynę na ulicę Dietlowską pod nr. 59, że to niby tu ma być ta fabryka gorsetów. W bramie każe jej zaczekać, a sama powiada, musi najpierw iść do „dyrektora“. Tymczasem jednak bierze od naiwnej dziewczyny 10 złotych i oczywiście nie pokazuje się więcej. Policja aresztowała sprytną oszustkę wraz z jej przyjacielem, Franciszkiem Nowakiem który zdaje się, był z nią w zmwowie. Teraz panna Hemperek siedzi sobie „pod Telegrafem“ (może nawet z p. Gorgonową w jednej celi?) i myśli sobie, że jak się jej poszczęści, to do niej też może przyjdzie jakiś reporter z „południówki“ po „wywiad“. Dlaczego nie?

— BARDZO PRZYKRA ZGUBA. P. Henryk Molicki, cechmistrz piekarski, siedział sobie w najlepszej w „Romie“ przy szklance kawy, i ani mu przez myśl nie przeszło, jakie go nieszezęście spotka. Kiedy jednak przyszło do płacenia, spostrzegł p. Molicki z przerażeniem, że zgubił portmonetkę z kwotą 110 dolarów amerykańskich i 160 złotych. Wszelkie poszukiwania okazały się daremne. Kubuś fatalista z świetnej powieści Diderota powiedziałby: „tak było pisane w gorze“. Czy będzie to pocieszeniem dla p. Molickiego?

KOMUNIKATY.

— ZYDOWSKA ŚREDNIA SZKOŁA HANDLOWA W KRAKOWIE zawiadamia, iż dodatkowe wpisy odbywają się nadal w lokalu własnym przy ul. Mikołajskiej 9 w godz. 9—1 i od 5—7. 3333x
— (:.) BNEJ-SJON“, Dietla 107, I. p. Jutro, w sobotę, o godz. 3 pop. plenarne zebranie.
— (:.) Ż. A. K. M. K. organizuje w piątek, dnia 25 bm. gremjalne zwiędzenie Wystawy fotograficznej w Pałacu Szuki. Zbiórka przed gmachem wystawy punktualnie o godz. 11. Wycieczkę oprowadzać będzie jeden z członków komitetu Wystawy. W pierwszych dniach września wyruszy wyjeżdżać do Lwowa. Zgłoszenia na dyżurach czynnych normalnie w lokalu przy ul. Gołębiej 2, m. 9, od godz. 19—20. — W piątek, dnia 25 bm., o godz. 19 zbiórka uczestników turnusu lipcowego kołoni nadmorskiej.

GIELDA KRAKOWSKA

Kraków, 24. 8. 1933. Akeje w zaniedbaniu. Dolar słabiej.

Zebranie giełdowe zaznaczyło w dalszym ciągu prawie zupełny brak zapotrzebowania. Usposobie nie bez ochoty. Ruch panował ośpały. 5-proc. Poż. Konwersyjna w płaceniu 47.50 bez notowania. Reszta w zaniedbaniu. Do transakcyj papierami oficjalnie kotowaniami nie doszło.

Na pogiełdziu sytuacja podobna. Waluty i dewizy oficjalnie bez obrotów. Na rynku walutowym w obrotach prywatnych i międzybankowych nastąpiło w dniu dzisiejszym dość znaczne osłabienie kursu dolara. Zaoflarowanie materiału większe przy minimalnym zapotrzebowaniu. Usposobienie słabe. W Krakowie dolar gotówkowy 6.40—6.47, czek bankowo 6.45—6.50. Bank Polski płacił 6.47, obniżając na 6.40. Z innych walut Fmst szterling 29.30—29.50 słabiej, Frank szwajcarski 173—173.50, nieco mocniej. Marka niemiecka gotówka 211—212, wypłata 212.50—213.50.

GIELDA WARSZAWSKA

Warszawa, 24. 8. PAT. Akeje: Bank Polski 84 i pół, Lilpop 11.35, Starachowice 10.20, 10.10 słabsze. Pożyczki: 5-proc. konwersyjna 48 i pół, 5-proc. kolejowa 44, 7-proc. stabilizacyjna 51 i trzy

Nieodpowiedzialna robota

„Robotnik“ o endeckiej agitacji antyżydowskiej

„Robotnik“ zamieszcza artykuł wstępny p. t. „Nieodpowiedzialna robota“, poświęcony ożywionej ostatnio agitacji antyżydowskiej stronnictwa narodowo-demokratycznego. Organ socjalistyczny pisze m. in.:

„Endecja od dłuższego czasu prowadzi wyteżoną agitację antysemitką. Antysemityzm był zawsze ulubionym konikiem i ostatnią „racją stanu“ endecków. Endecja i antysemityzm to dwie strony jednego i tego samego medalu.

Obecnie endecja pragnie przyodziać swój wyświechtany antysemityzm w nową szatę. I okolicznosci jej sprzyjają.

Kryzys gospodarczy i straszliwa nędza mas tworzą niezmiernie podatny grunt dla demagogji antysemitkiej. Niema pracy, niema chleba? Patrz, oto Żyd zabiera ci pracę i chleb, więc huzia na Żyda, precz z nim z Polski, a manna spadnie ci z nieba!

Jakie to proste, jakie zbawiennel „W Polsce mają większe prawo do życia rdzenni tej ziemi mieszkańcy, jeśli nie starczy na niej miejsca dla wszystkich, jeśli ktoś musi głodem przymierać, lub emigrować, to muszą to uczynić przedewszystkiem ci, co do tego kraju przywędrowali zzewnątrz“, — głosi organ endecji.

Wygląda to tak, że gdyby np. wszyscy Żydzi opuścili Polskę, to „rdzenni mieszkańcy“ mieliby i pracę i chleb i dobrobyt. A przecież bezrobotni: w przemyśle i rolnictwie to właśnie ci rdzenni Polacy, którym Żydzi żadnej nie robią konkurencji. Przecież w kopalniach węgla i hutach cierpią głód i nędzę najrdzenniejsi Polacy, gnębieni przez rdzennych Polaków, lub ich klasowych sprzymierzeńców kapitalistów zagranicznych.“

„Zbiedziałe i zgłodniałe masy — pisze w dalszym ciągu organ socjalistyczny — mogą odruchowo rzucać się na Żydów, kierując się linią najmocniejszego oporu i tradycją wieloletniej propagandy endeckiej. Ale że endecja, chcąc kierować losami narodu i państwa, bie rze takie odruchy, jako wolę ludu, zamiast przeciwstawić się im z całą energją (podkreślenia „Robotnika“ — Red.) jako odruchom rozpacz i nieświadomości — raz na zawsze kwalifikuje się jako klikę, stawiającą interes własny wyżej od sprawy ogółu.

Niewątpliwie endecja nabrała świeżego animuszu antysemitckiego pod wpływem zwycięstwa hitleryzmu. Ale endecja przemilcza fakt, że antysemityzm hitlerowski również rozszalał się wyłącznie pod adresem biedoty i inteligencji żydowskiej oszczędzając całkowicie(?) wielką finansjery i wielki handel żydowski. I że akcja antysemitcka hitlerizmu ani na jotę nie poprawiła sytuacji ekonomicznej „rdzennych“ Niemców, która jest wręcz rozpaczliwa. Jeżeli się walczy z Żydami zamiast z kapitalizmem, to robi się wprawdzie przez jakiś czas „ruch w antysemityzmie“, pociągający wszelką ciemnotę i kanalję, ale tem skuteczniej pograża się kraj w trudności ekonomiczne.

Bezwątpienia: endecja potrząsając palą antysemitką, chce nią bić w „sanację“. Ale to świadczy tylko, że endecja wystrzeliła już wszystkie swe naboje w walce z „sanacją“, że sprawa żydowska jest ostatnią przegrodą dzielącą ją od „sanacji“. I nie omylimy się, przypuszczając, że endecja właśnie z antysemityzmu robi przedmiot rozgrywki z „sanacją“.

W tej rozgrywce będzie ona zupełnie osamotnioną.“

Huragany szaleją na całym świecie

(.) Wiedeń. 24. 8. (W) Ubiegłej nocy szalała nad Wiedniem gwałtowna wichura, przegradzana od czasu do czasu ulewnym deszczem. Szybkość wichru dochodziła do 80 km na godzinę. Wichur porzywał dachy i kominy z wielu budynków, powywracał parkany i ogrodzenia, połamał drzewa, a częściowo wyrwał je z korzeniami. Wiele przewodów telegraficznych i telefonicznych zostało zerwanych. Straż pożarna całą noc pracowała w różnych częściach miasta nad usunięciem szkód, wyrządzonych przez burzę. Wichura szalała blisko 8 godzin.

Budapeszt, 24. 8. PAT. Gwałtowny orkan jaki przeszedł nad Węgrami, zniszczył w okolicy Topolcsa 80 proc. winnic. W Dombover piorun uderzył w elektrownię, gdzie zniszczył instalacje, skutkiem czego miasto pozostało bez światła. Poza to olbrzymiej wielkości grad uszkodził szereg domów. Koło Szeged pio

run zabił 3 osoby. W komitacie Sopron w jednej z miejscowości piorun uderzył w magazyn ze zbożem, który spłonął doszczętnie. W okolicy Nagykorös orkan zburzył dom, miejscami powyrywał drzewa z korzeniami, zniszczył winnice i porzywał na dużej przestrzeni słupy telegraficzne oraz kominy w całej okolicy.

(.) Nowy Jork. 24. 8. PAT. Podczas huraganu, który przeszedł nad stanem nowojorskim, utraciło życie 10 osób. Wiele statków przybyło do portów z opóźnieniem. Z pokładu statku „Madison“ fale porwały dwu oficerów.

(.) Nowy Jork. 24. 8. (R) Nikaragua zachodnia nawiedzona została silnym trzęsieniem ziemi. Miasto Leon, położone na północny zachód od Managui zostało częściowo zniszczone. Szczegółów katastrofy narazie brak.

POŻYCZKA STABILIZACYJNA

w Londynie L. 84, w Paryżu fr. fr. 1350. Tendencja utrzymana.

POŻYCZKI POLSKIE W NOWYM JORKU

Nowy Jork, 23. 8. Otwarcie: Dillonowska 71. Stabilizacyjna 70.125. Dolarowa 59. Warszawska 43.50. Śląska 47. Zamknięcie: Dillonowska 71.50. Stabilizacyjna 70.50. Dolarowa 59. Warszawska 44. Śląska nienotowana Tendencja utrzymana.

DEWIZY EUROPEJSKIE W NOWYM JORKU

Nowy Jork, 23. 8. Otwarcie i Zamknięcie: Berlin 32.59—32.90. Londyn kabeł 4.52 1/2—4.51 1/8. Paryż 5.37 1/2. Zurych 26.50. Włochy 7.21. Holandia 55.22 1/2—55.75. Tendencja mocna.

GIELDA METALI W LONDYNIE

Londyn, 24. 8. Cynk dost. natychm. 16 13/16, termin 16 13/16, cyna natychm. 213 3/8—213 1/2, termin 213—213 1/4. Banka 220 1/4. Straits 220 1/4, ołów natychm. 11 7/8, termin. 12 1/8, miedź natychm. 35 3/16—35 1/4, termin. 35 3/8—35 7/16. Elektrolit 39—40.

czw., 51 i pół, 51.63, (52 i trzy zw. drobne) niejednolita.

Dewizy: Belgja 124.85, 125.16, 124.54, Londyn 29.37, 29.52, 29.22, Nowy Jork 6.47, 6.51, 6.43, kabeł 6.48, 6.52, 6.44. Paryż 35.02, 35.11, 34.93, Praga 26.50, 26.56, 26.44, Szwajcarja 172.92, 173.35, 172.49 Berlin 213.20 niejednolita.

GIELDA POZNAŃSKA

Poznańska giełda zbożowa z dnia 24. 8. 1933. Ceny transakcyjne: żyto 15 ton 13.35, owies 45 ton 11.50. Ceny orientacyjne na odmiennych warunkach: żyto 320 ton 13—13 i pół spok. Reszta bez zmian. Ogólne usposobienie spokojne.

GIELDA ZURYCHSKA

Zurych, 24. 8. PAT. Paryż 20.24, Londyn 16.97 i pół, Nowy Jork 3.73, Belgja 72.15, Włochy 27.22, Berlin 123.20, Wiedeń 72.83, noty 57.45, Praga 15.33, Warszawa 57.33, Bukareszt 3.08.

DOLAR W OBROTACH PRYWATNYCH W WARSZAWIE

Warszawa, 24. 8. W dniu dzisiejszym dolar uzyskał kurs 6.42—6.42 i pół przy tendencji słabej.

Rozprawa o pożar Reichstagu — 21 września

Przewód sądowy toczyć się będzie w gmachu Reichstagu

(:) Berlin, 24. 8. Prezydent czwartego senatu karnego trybunału Rzeszy w Lipsku dr. Buenger wyznaczył termin rozprawy głównej w sprawie pożaru Reichstagu na dzień 21 września br. Rozprawa toczyć się będzie w sali głównej trybunału Rzeszy w Lipsku, jednakże postępowanie dowodowe będzie prowadzone w gmachu Reichstagu w Berlinie, rzekomo ze względów oszczędnościowych, ponieważ większość świadków dowodowych pochodzi z Berlina. Wszystkich oskarżonych bronić będą obrońcy, mianowani z urzędu, jedynie b. posłowi komunistyczneemu Torglerowi przyznano obrońcę z wyboru, adwokata dra Sacka z Berlina. Oskarżonymi o rzekome podpalenie parlamentu niemieckiego są: B. poseł komunistyczny do Reichstagu Ernst Torgler (lat 40), murarz Marinus van der Lubbe, (lat 24), powieściopisarz bułgarski Georgi Dimitroff (lat 51), student bułgarski Blagoi Popoff (lat 31) i szewc Wasil Taneff (lat 36).

Oskarżonego van der Lubbe bronić będzie przydzielony mu adwokat Seuffert z Lipska, a trzech Bułgarów adwokat Teichert z Lipska. Akt oskarżenia obejmuje przeszło 236 stron pisma maszynowego, a cały materiał procesowy, zawarty jest w 35 tomach. Jako świadków „dowodowych“ zaważwał prokurator 110 osób. Jednym słowem — będzie to komedia, przeprowadzona na wielką skalę i — tanio, bo hitlerowcy nie są rozrzutni.

Raczej samobójstwo, niż powrót do Niemiec

Nowy York (ŻAT) 67-letnia wdowa Rachel Lewy, która przybyła do Ameryki przed 14 miesiącami w odwiedziny do syna, popełniła samobójstwo, aby uniknąć powrotu do Niemiec, gdy wizy nie można było już dłużej prolongować.

500 wsi chińskich pod wodą 300 tysięcy ludzi bez dachu nad głową

(:) Londyn, 24. 8. (L) Jak donosi „Times“, Chiny środkowe nawiedzone zostały katastrofalną powodzią, która wyrządziła olbrzymie szkody i pochłonęła tysiące ofiar. W powodzi Honan stoi pod wodą ponad 500 wsi, wskutek

czego około 300 tysięcy ludzi straciło dach nad głową i pozbawionych jest wszelkich środków do życia. Liczba ofiar w ludziach jest bardzo wielka. W samej prowincji Szansi miało zginąć przeszło 2 tysiące osób.

Jeszcze jedna konferencja gospodarcza

(:) W Londynie rozpoczęła się wielka światowa konferencja pszeniczna, na którą przybyli delegaci 31 państw, a na której mają być poczynione starania w kierunku międzynarodowej regulacji produkcji i cen zboża. Na naszej ilustracji widzimy w środku prezydenta ministrów „kontynentu“ zbożowego“ Australji, St. Bruce, w otoczeniu kilku delegatów przed Domem Kanadyjskim w Londynie

Ulgi dla przedsiębiorstw prowadzących księgi handlowe

(:) Ministerstwo skarbu upoważniło Izby skarbowe do obniżenia kwot przypadających według 1 proc. stawki podatku przemysłowego od obrotu za okres od 1 stycznia 1932 r. do dnia zaprowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych tym przedsiębiorstwom skupu zawodowego I i II kategorii świadectw przemysłowych, które do dnia 1 lipca 1932 r. założyły prawidłowe księgi handlowe, wzgl. o ile chodzi o przedsiębiorstwa skupu zawodowego kat. III świadectw przemysłowych, również uproszczone księgi handlowe w myśl rozporządzenia min. skarbu z dnia 13 kwietnia 1932 r. Powyższa ulga będzie przyznawana na indywidualne podania zainteresowanych płatników wniezione do dnia 15 sierpnia 1933 r. włącznie, pod warunkiem uznania przy wymiarze podatku przemysłowego za r. 1932 zaprowadzonych przed dniem 1 lipca 1932 r. ksiąg handlowych za prawidłowe i rzetelne.

Powódź pod Tarnowem

(:) Tarnów, 24. 8. PAT. Z powodu ulewnych deszczów w dniu wczorajszym i dzisiejszym rzeka Biała wylała, zatapiając na znacznej przestrzeni przybrzeżne grunta. Również na Dunajcu poziom wody znacznie się podniósł.

Samobójstwo wicedyr. Banku Cukrownictwa w Poznaniu

(:) Poznań, 24. 8. PAT. W nocy ze środy na czwartek popełnił samobójstwo wicedyrektor Banku Cukrownictwa w Poznaniu Ludwik Ziemiackowski. Przyczyną samobójstwa był rozstrój nerwowy.

(:) Warszawa, 24. 8. Prognoza na piątek, 25 bm.: W całym kraju zachmurzenie zmienne, malejące, z przelotnymi deszczami, zwłaszcza w dzielnicach zachodnich Chłodno. Umiarkowane, chwilami gorywiste wiatry północne i północno-zachodnie oraz zachodnie.

Biblioteka „Nowego Dziennika“

Chcąc zlikwidować pozostałe resztki nakładu, sprzedajemy naszym Czytelnikom następujące nasze wydawnictwa po znacznie niższej cenie:

OSIAS THON: Zionistische Essays

Tom świetnych rozpraw naukowych pisał Dra Thona, poświęconych podstawom i zagadnieniom żydowskiego ruchu odrodzeniowego i kultury żydowskiej. Fundamentalne dzieło literatury sjonistycznej! 333 stron. Luksusowe wydanie. Cena księgarska 20 zł., dla naszych Czytelników tylko

7 zł

Dokumenty polityki sjonistycznej

Jedynе wydawnictwo w języku polskim, obejmujące wszystkie akty polityczne, odnoszące się do sjonizmu i Palestyny, a więc: deklarację Balfoura, tekst mandatu palestyńskiego, Białą Księgę, oświadczenie Agencji Żydowskiej list Mac Donalda do prof. Weizmanna i t. d. — Niezbędne źródło do zrozumienia polityki Żydowskiej Siedziby Narodowej. — Cena księgarska zł. 1'20 dla naszych Czytelników

50 gr

WILHELM BERKELHAMMER: My i narody świata

Odczyt. — Problem historjografii żydostwa, obecnie aktualniejszy, niż kiedykolwiek.

30 gr

LEOPOLD ROZNER: Weizmann — Portret Wodza

Jedynе w języku polskim studjum, poświęcone wybitnej indywidualności prof. Weizmanna. Cena gr. 0'60

30 gr

JOZEF DIAMENT: W ślepej uliczce

Agonia gospodarcza żydostwa polskiego. — Jedynе źródło do poznania sytuacji ekonomicznej Żydów polskich. Autor w sposób obiektywny i rzeczowy, przy pomocy całego dostępnego materiału statystycznego zobrazował ruinę gospodarczą żydostwa polskiego, o której wiele się pisze i mówi, ale która w tej publikacji poraz pierwszy ujęta została syntetycznie w sposób publicystyczno - naukowy, jasno i w pełnym całości. Cena księgarska zł. 1'20, dla naszych Czytelników

50 gr

Do nabycia w Administracji „Nowego Dziennika“, Kraków, Orzeszkowej 7. Tel. 102-79. Konto P. K. O. 400.630.

Na przesyłkę pocztową dołączyć należy ad) Zł. 1'20, ad 2—5 Zł. 0'10.

SZKOŁA MUZYCZNA

im. **ST. MONIUSZKI**
w **KRAKOWIE**

Dyr. **M. STEIN**

Przedmiot: Fortepian, skrzypce, wiolonczela, altówka, śpiew śpiewny, flei, klarnet, olój, basy, organy, rymnik i plastyka, przedmiot techniczny, cymbali, mandolina, mandela, gitara i gitara basowa i inne instrumenty perkusyjne. Specjalny kurs fortepianowy techniczny i teoretyczny.

Języki: włoski, angielski, i franc. Język polski dla dzieci.

Wzrost: 150-160 cm. Waga: 50-60 kg. Ciężar ciała: 50-60 kg. Ciężar ciała: 50-60 kg.

Wzrost: 150-160 cm. Waga: 50-60 kg. Ciężar ciała: 50-60 kg.

Wzrost: 150-160 cm. Waga: 50-60 kg. Ciężar ciała: 50-60 kg.

Przetargi publiczne

Dyrekcja poczt i telegrafów w Krakowie rozpisuje przetarg nieograniczony ofertowy na budowę gmachu dla pomieszczenia centrali automatycznej telefonów w Kiełcach.

a) Roboty budowlane.
b) Roboty instalacji centralnego ogrzewania, w odcinających, kanalizacji, wentylacji.
Oferty ad a) ryczałtowe, sporządzone na podstawie opisu technicznego planów budowy; ad b) ślepego kosztorysu, planów instalacyjnych, należy wnieść do Oddziału Budowlanego Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Krakowie, ul. Warszawska Nr. 3, III. piętro, w zabezpieczonych podwójnych kopertach wraz z dołączeniem wadium i podpisanych „Ogólnych warunków budowy”, III. B. 5.
Termin wnoszenia ofert upływa z dniem 4-go września 1933 r. godz. 11-ta.
Wszelkich informacyj udziela oferentom w godzinach urzędowych wspomniany Oddział Budowlany.
Wadium w wysokości 3 proc. oferowanej sumy należy składać w myśl „Ogólnych warunków budowy” § 4 poz. 3 z wyjątkiem poz. 3, lit. f, g, h.

Prezes Sądu Okręgowego w Krakowie ogłasza przetarg na dostawę około 575 ton węgla dla Sądów i więzień, oraz około 24 ton drzewa miękkiego dla Sądów krakowskich.
Termin składania ofert 5 września 1933, do godziny 12 w południe.
Warunki dostawy i zapłaty udzieli Kierownik Rachuby Sądu Okręgowego w Krakowie.

Dyrekcja Poczt i Telegrafów ogłasza przetarg nieograniczony na częściową przebudowę Urzędu Pocztowego Nr. 1 w Krakowie na dzień 2 września 1933 r. godz. 11-ta. Wszelkie informacje oraz druki ofertowe można otrzymać w godzinach urzędowych w Oddziale Budowlanym Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Krakowie, ul. Warszawska 3. — Wadium w wysokości 3 proc. oferowanej sumy winno być złożone w myśl „Ogólnych i szczególnych warunków umowy budowy” III. B. 5 § 4 z wyjątkiem poz. 3 lit. f) g) h) i dołączone do oferty. Oferty w podwójnych zalakowanych kopertach, zaopatrzonych tymczasem roboty, należy składać w miejscu i czasie powyżej podanym.

POSAD POSZUKUJE

MŁODY CZŁOWIEK. 25 lat, wolny, poszukuje jakiegokolwiek zajęcia handlowego lub przemysłowego umysłowego lub fizycznego. Pilny sumienny, zdolny. Najlepsze referencje. Warunki bardzo skromne. Zgłoszenia pod „Sumienny F. A.” do Adm. „N. Dziennika”, 1764x

KONCYPJENT wszechstronnie rutynowany, zmieni posadę. Zgłoszenia do Adm. „N. Dziennika” pod „Najskromniejsze warunki”. 3448x

PIELEGNIARKA z długoletnią praktyką szpitalną, pierwszorzędne referencje — pielęgnuje chorego — położyńce — przyjmie też na wyjazd. Ceny niskie. Zgłoszenie pod „Siostra” do Adm. „N. Dziennika” 1257x

PRENUMERATA: w Krakowie na praw. miesięczną	22 600	kwartał	72 000
w Krakowie z odnośn. do domu	6 700	„	19 800
Na prowincji z przesyłką pocztową	6 600	„	19 800
Zagranicą z przesyłką pocztową	10 000	„	30 000
„NOWY DZIENNIK” wychodzi co dzień	w 1000 egz. 1 dniowa		

WOLNE POSADY

MAGISTRA farmacji rutynowanego, władającego biegle językiem niemieckim, poszukuje. — Oferty nieuwzględnione bez odpowiedzi: Aptekarz Fränkel, Królewska Huta, Górny Śląsk. 3452x

EKSPEDJENTKI z branży galanteryjnej poszukuje: Bohrer, Kraków, Florjańska 27. 3458x

NAUKA I WYCHOWANIE

WPISY do Pryw. Gimnazjum Koed. Im. H. Kosięty przyjmuje dodatkowe Dyrekcja Zakładu, Kraków, Czapskich 5, I. piętro. 344x

„SZKOŁA JEZYKÓW” prof. Friedländera, ul. Sarego (Zielona) 1 — języki: łaciński, polski, angielski, francuski, niemiecki, włoski — kursy dla początkujących i zaawansowanych, dzieci od lat 8, młodzieży i dorosłych. Wybitny fachowiec. Miesięcznie 8 zł. Informacje od 20 sierpnia od godz. 6—7 wjez. 3365x

LEKCJE na maturalnych i dokształcających kursach Wiedza już się rozpoczęła i odbywa się co dzień w godzinach popołudniowych od 3—9 względnie od 3—8. Dodatkowe wpisy przyjmuje Sekretariat, Kraków, Studencka 14, I. p. Tel. 148-08. 3444x

Reklama dźwignią handlu

SPRZEDAŻ

GORSETY według najnowszych modeli, bardzo wygodne, poleca: Netta Horowitz-Zimontowa, Kraków, Stradom 27 w podwórku. — Ceny niskie. 3400

LEKARSKA szafa, stół ginekologiczno-urologiczny, fabrycznie nowy, wartości 520 w zł. 640 zł sprzedam, 30 proc. opustu: Kraków, tel. 144-16. 3460x

LIKwidACJA fabryki maszyn z kompletnym urządzeniem i nowymi maszynami: 2 trakci szkieletowe 650 i 350 przełotu, pila cyrkularna ze stołem ruchomym; pila cyrkularna poprzeczna; piły wahadłowe; szlifierki, sztance, drażkownicice; lokomobilia benzynowo-naftowa 10 KM pednie, koła pasowe. Tożyska samosmary kulkowe: Z. Rübner, Żywiec. 3464x

TANIO do sprzedania urządzenie sklepowe — biurowe i różne towary. Wiadomość u Zarządcy Masy Konkursowej Dra Leona Feinera w Krakowie-Podgórszu, ul. Karmelicka 7. 1762g

RÓŻNE

ROBOTY bielizniarskie nowe i naprawy przyjmuję do domu i poza domem: ul. Miodowa 35 m. 7. 3040x

PRACOWNIA GORSETÓW „FEMINA” Grodzka 2, **PODWORZEC** poleca najtaniej biustniki, opaski, pasy pooperacyjne, ciążowe.

TROCHE HUMORU

(1) — Z moją żoną, to prawdziwy krzyż! Kiedy wychodzę z domu, ona gra rolę obrażonej.
— No, a jak pan w domu zostaje?
— To gra na fortepianie.
„The Humorist“).

TARGI WIĘDEŃSKIE

3—10 września 1933 (Targi Jubileuszowe)

Imprezy specjalne: Wystawa mebli / „Elektryczność w gospodarstwie domowym” / „Nowoczesne przyrządy gazowe” / Kolektywne wystawy przemysłowe / Wystawa Radiowa / Wystawa „Oesterr. Radio-Verkehrs A. G. / „Ravag” / Wiedeńskie mody wyrobów dzianych / Salon modnych futer / „Wystawa ludowego rękodziełnictwa” / Wystawa budowlana i budowy dróg / „Powstańcy dom” / Budowa oświaty / Wystawa wynalazków / Wystawa sportów zimowych. / „Pośrednik i administrator nieruchomości” / 250 lat Kawiarni Wiedeńskiej / Wystawa spożywcza / Pokazy wzorów gospodarstwa rolnego i leśnego.

Wiza wjazdowa niepotrzebna. Legitymacja Targów oraz paszport zagr. upoważniają do przekroczenia granicy austriackiej. Zbędna jest również czechosłowacka wiza tranzytowa, znacznie niższe przejazdu na kolejach polskich, niemieckich, czechosłowackich i austriackich, oraz na linjach lotniczych. Wszelkie informacje oraz legitymacje (po 8 zł.) przez:

WIENER MESSE — A. G., WIEN VII.
oraz przez honorowych przedstawicieli
W KRAKOWIE:
Konsulat Austriacki, Wolska 4/I.
Wagons-Lits-Cook S. A., Sławkowska 12.
Izba Handlowo-Przemysłowa.
Biuro Sped. Goldfluss i Ska, Sp. z o. o. św. Gertrudy 8.
Związek Stow. Kap. Małop. Zach. Grodzka 43.
Polskie Biuro Podróży „Orbis”, Rynek Gł. 41.
Polskie Biuro Podróży „Orbis” Dzielowska 46.

UWADZE WYJEZDZAJCCYCH NA STUDJA DO WŁOCH I INNYCH KRAJÓW.

Centralne Akademickie Biuro Informacyjne w Warszawie, ul. Mirowska Nr. 3 m. 17 zawiadamia zainteresowanych, że w związku z otrzymaniem pisemnym z Król. Uniwersytetu w Pizie, w myśl okólnika Włoskiego Ministerstwa Wychowania Narodowego z dnia 12 sierpnia 1932 r. Nr. 13119, wszelkie podania w sprawie przyjęcia na Uniwersytet należy kierować do Uniwersytetów, za pośrednictwem Król. Włoskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego lub konsularnego. Jednocześnie zawiadamia się, że w myśl art. 19 Król. Dekretu z dnia 25 września 1924 r. oraz art. 16 Król. Dekretu z dnia 27 października 1926 r. Nr. 1933, studenci cudzoziemscy, którzy zgłoszą podania, zaopatrzone w świadectwa obywatelstwa, należycie ostemplowane i zalegalizowane, zwolnieni będą od połowy opłat uniwersyteckich. Zainteresowani, którzy nie chcą się narazić na ewentualność utraty roku akademickiego, w swoim własnym interesie powinni się zwracać do wspomnianego biura akademickiego, które załatwia świadectwa przyjęcia na wszystkie wyższe uczelnie w Europie i poza Europą, wydać Dowody Międzynarodowej Konfederacji Studentów C. I. E., uprawniające do otrzymania ulgowych i bezpłatnych wiz, oraz udziela bezpłatnej (po załączeniu znaczków pocztowych na odpowiedź) wszelkich informacji, związanych z wyjazdem na studia zagranicę. 3463x

LOKALE

4-POKOJOWEGO mieszkania, śródmieście — komfort, poszukuje adwokat, Kraków, telefon 144-16. 3459x

DO WYNAJĘCIA przy ul. Mikołajskiej 9 I. piętro, 5 pokoi na biuro. — Wiadomość: Karmelicka 20. 3441x

DLA SYNA mego, słuchacza farmacji, poszukuje przy lepszej rodzinie żydowskiej pokoju wraz z utrzymaniem. Z prawem użycia telefonu i łazienki: — Aptekarz Fränkel, Królewska Huta, Górny Śląsk, 1461x

ZARAZ do wynajęcia pokój ładny z utrzymaniem lub bez dla pań lub panów: ul. Dzielowska 11 I. piętro, m. 7.